Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 18. decembra 2025*

„Odvolanie – Spoločná politika v oblasti azylu a prisťahovalectva – Nariadenie (EÚ) 2019/1896 – Európske integrované riadenie hraníc na vonkajších hraniciach Európskej únie – Európska pohraničná a pobrežná stráž – Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex) – Povinnosti, ktoré má Frontex v oblasti ochrany základných práv – Praktiky okamžitého núteného návratu (‚pushback') do tretej krajiny v regióne Egejského mora – Mimozmluvná zodpovednosť agentúry Frontex – Skutočná a určitá škoda – Dôkazné bremeno – Účinná súdna ochrana – Dôkaz *prima facie* – Povinnosť Všeobecného súdu Európskej únie prešetriť vec"

Vo veci C-136/24 P,

ktorej predmetom je odvolanie podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, podané 19. februára 2024,

Alaa Hamoudi, v zastúpení: pôvodne F. Gatta, avvocato, neskôr F. Gatta, avvocato, a A. Musco Eklund, profesorka, za právnej pomoci J. De Coninck, znalkyňa,

odvolateľ,

ďalší účastník konania:

Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex), v zastúpení: pôvodne C. Carroll a R.-A. Popa, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci B. Wägenbaur, avocat, neskôr H. Y. Caniard, C. Carroll a R.-A. Popa, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci B. Wägenbaur, avocat,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredseda T. von Danwitz, predsedovia komôr F. Biltgen, K. Jürimäe, L. Arastey Sahún, I. Ziemele, J. Passer, O. Spineanu-Matei, sudcovia S. Rodin, D. Gratsias, M. Gavalec, Z. Csehi a B. Smulders (spravodajca),

generálny advokát: R. Norkus,

tajomník: C. Strömholm, referentka,

* Jazyk konania: angličtina.

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 4. februára 2025,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní z 10. apríla 2025,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Alaa Hamoudi svojím odvolaním navrhuje zrušiť uznesenie Všeobecného súdu Európskej únie z 13. decembra 2023, Hamoudi/Frontex (T-136/22, ďalej len „napadnuté uznesenie“, EU:T:2023:821), ktorým Všeobecný súd zamietol jeho žalobu podľa článku 268 ZFEÚ, ktorou sa domáhal náhrady škody, ktorá mu údajne vznikla v dôsledku porušení práva Únie, ktorých sa dopustila Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (Frontex) v rámci opatrení vyhostenia, ktoré vo vzťahu k nemu údajne prijali grécke orgány.

Právny rámec

Nariadenie (EÚ) 2019/1896

2 V odôvodneniach 2, 3, 24, 81 a 103 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1896 z 13. novembra 2019 o európskej pohraničnej a pobrežnej stráži a zrušení nariadení (EÚ) č. 1052/2013 a (EÚ) 2016/1624 (Ú. v. EÚ L 295, 2019, s. 1) sa uvádza:

„(2) Európska agentúra pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie bola zriadená nariadením Rady (ES) č. 2007/2004 [z 26. októbra 2004 o zriadení Európskej agentúry pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie (Ú. v. EÚ L 349, 2004, s. 1)]. Odkedy sa ujala plnenia svojich povinností 1. mája 2005, úspešne pomáha členským štátom pri vykonávaní operačných aspektov riadenia vonkajších hraníc prostredníctvom spoločných operácií a rýchlych pohraničných zásahov, analýzy rizík, výmeny informácií, vzťahov s tretími krajinami a návratu navrátilcov.

(3) Európska agentúra pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie sa premenovala na Európsku agentúru pre pohraničnú a pobrežnú stráž…, ktorá sa obvykle uvádza ako Frontex, s úplnou kontinuitou všetkých činností a postupov, pričom jej úlohy sa rozšírili. Hlavnými úlohami agentúry [Frontex] by malo byť: vypracovanie technickej a operačnej stratégie ako súčasť vykonávania cyklu viacročnej strategickej politiky európskeho integrovaného riadenia hraníc; dohliadanie na účinné fungovanie kontrol vonkajších hraníc; vykonávanie analýzy rizík a posúdení zraniteľnosti; poskytovanie zvýšenej technickej a operačnej pomoci členským štátom a tretím krajinám prostredníctvom spoločných operácií a rýchlych pohraničných zásahov; zabezpečenie praktického vykonávania opatrení v prípade situácie, ktorá si vyžaduje naliehavú akciu na vonkajších hraniciach; poskytovanie technickej a operačnej pomoci pri podpore pátracích a záchranných operácií týkajúcich sa osôb v núdzi na mori; a organizovanie, koordinovanie a vykonávanie návratových operácií a intervencií.

…

(24) Rozšírené úlohy a právomoci agentúry [Frontex] by mali byť vyvážené posilnenými zárukami dodržiavania základných práv, ako aj vyššou zodpovednosťou a vyšším podielom záväzkov, najmä pokiaľ ide o uplatňovanie výkonných právomocí stálymi zamestnancami.

…

(81) [Frontex] by mala poskytovať členským štátom technickú a operačnú pomoc v procese návratu vrátane identifikácie štátnych príslušníkov tretích krajín a iných činností členských štátov vykonávaných pred návratom a v súvislosti s návratom, a to pri plnom rešpektovaní základných práv a bez toho, aby bola dotknutá zodpovednosť členských štátov za vydávanie rozhodnutí o návrate. Okrem toho by mala [Frontex] v spolupráci s orgánmi príslušných tretích krajín pomáhať členským štátom pri získavaní cestovných dokladov potrebných pre návrat.

…

(103) V tomto nariadení sa rešpektujú základné práva a dodržiavajú zásady uznané v článkoch 2 a 6 Zmluvy o EÚ a v Charte základných práv Európskej únie (ďalej aj ‚charta‘), najmä rešpektovanie ľudskej dôstojnosti, právo na život, zákaz mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, zákaz obchodovania s ľuďmi, právo na slobodu a bezpečnosť, právo na ochranu osobných údajov, právo na prístup k dokumentom, právo na azyl a ochranu proti odsunu alebo vyhosteniu, zákaz vyhostenia alebo vrátenia, zákaz diskriminácie a práva dieťaťa.“

3 Článok 1 tohto nariadenia, nazvaný „Predmet úpravy“, stanovuje:

„Týmto nariadením sa zriaďuje európska pohraničná a pobrežná stráž, ktorá má zabezpečiť európske integrované riadenie hraníc na vonkajších hraniciach s cieľom účinne riadiť tieto hranice pri plnom rešpektovaní základných práv a zvýšiť účinnosť politiky Únie v oblasti návratu.

Týmto nariadením sa riešia migračné výzvy a prípadné budúce výzvy a hrozby na vonkajších hraniciach. Zabezpečuje sa ním vysoká úroveň vnútornej bezpečnosti v Únii pri plnom rešpektovaní základných práv, pričom zároveň sa chráni voľný pohyb osôb v rámci Únie. Nariadenie prispieva k odhaľovaniu a prevencii cezhraničnej trestnej činnosti na vonkajších hraniciach a boju proti nej.“

4 Článok 4 uvedeného nariadenia, nazvaný „Európska pohraničná a pobrežná stráž“, znie:

„Európsku pohraničnú a pobrežnú stráž tvoria vnútroštátne orgány členských štátov zodpovedné za riadenie hraníc vrátane pobrežnej stráže v rozsahu, v akom vykonáva úlohy kontroly hraníc, vnútroštátne orgány zodpovedné za návrat a [Frontex].“

5 Článok 5 toho istého nariadenia, nazvaný „[Frontex]“, v odsekoch 3 a 4 stanovuje:

„3. Na zabezpečenie jednotného európskeho integrovaného riadenia hraníc [Frontex] uľahčuje a zabezpečuje účinnejšie uplatňovanie opatrení Únie, ktoré sa týkajú riadenia vonkajších hraníc, najmä [nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399 z 9. marca 2016, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc) (Ú. v. EÚ L 77, 2016, s. 1)], a opatrení Únie týkajúcich sa návratu.

4. [Frontex] prispieva k nepretržitému a jednotnému uplatňovaniu práva Únie vrátane *acquis* Únie v oblasti základných práv, najmä [Charty], na vonkajších hraniciach. Jej príspevok zahŕňa aj výmenu osvedčených postupov.“

6 Článok 7 nariadenia 2019/1896, nazvaný „Spoločná zodpovednosť“, znie:

„1. Európska pohraničná a pobrežná stráž vykonáva európske integrované riadenie hraníc ako spoločnú zodpovednosť agentúry [Frontex] a vnútroštátnych orgánov, ktoré sú zodpovedné za riadenie hraníc[,] vrátane pobrežnej stráže v rozsahu, v akom vykonáva operácie v oblasti hraničného dozoru na námornej hranici a akékoľvek iné úlohy kontroly hraníc. Členským štátom zostáva primárna zodpovednosť za riadenie ich úsekov vonkajších hraníc.

…

4. [Frontex] podporuje uplatňovanie opatrení Únie týkajúcich sa riadenia vonkajších hraníc a výkonu rozhodnutí o návrate tým, že posilňuje, posudzuje a koordinuje činnosti členských štátov a poskytuje technickú a operačnú pomoc pri vykonávaní týchto opatrení a pri záležitostiach návratu. [Frontex] nepodporuje žiadne opatrenia ani sa nezúčastňuje na žiadnych činnostiach súvisiacich s kontrolami na vnútorných hraniciach. [Frontex] v plnej miere zodpovedá za každé rozhodnutie, ktoré prijme, a za každú činnosť, za ktorú je výlučne zodpovedná podľa tohto nariadenia.

…“

7 Článok 10 tohto nariadenia, nazvaný „Úlohy [agentúry Frontex]“, stanovuje:

„1. [Frontex] vykonáva tieto úlohy:

a) monitoruje migračné toky a vykonáva analýzu rizík, pokiaľ ide o všetky aspekty integrovaného riadenia hraníc;

b) monitoruje operačné potreby členských štátov súvisiace s vykonávaním návratu vrátane zberu operačných údajov;

…

e) monitoruje dodržiavanie základných práv pri všetkých svojich činnostiach na vonkajších hraniciach a v rámci návratových operácií;

…

g) pomáha členským štátom v situáciách, ktoré si vyžadujú zvýšenú technickú a operačnú pomoc na vonkajších hraniciach, koordináciou a organizovaním spoločných operácií, zohľadňujúc, že v niektorých situáciách môže dôjsť k humanitárnym núdzovým situáciám a záchrane na mori v súlade s právom Únie a s medzinárodným právom;

…“

8 Článok 36 uvedeného nariadenia, nazvaný „Činnosť agentúry [Frontex] na vonkajších hraniciach“, v odseku 2 stanovuje:

„[Frontex] organizuje pre hostiteľský členský štát príslušnú technickú a operačnú pomoc a môže v súlade s príslušnými právom Únie a medzinárodným právom vrátane zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia prijať jedno alebo viacero z týchto opatrení:

a) koordinovať spoločné operácie pre jeden alebo viaceré členské štáty a nasadzovať stály zbor a technické vybavenie;

b) organizovať rýchle pohraničné zásahy a nasadzovať stály zbor a technické vybavenie;

…

e) v rámci operácií uvedených v písmenách a), b) a c) tohto odseku a v súlade s [nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 656/2014 z 15. mája 2014, ktorým sa stanovujú pravidlá dozoru nad vonkajšími morskými hranicami v kontexte operačnej spolupráce koordinovanej Európskou agentúrou pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie (Ú. v. EÚ L 189, 2014, s. 93),] a s medzinárodným právom poskytovať technickú a operačnú pomoc členským štátom a tretím krajinám pri podpore pátracích a záchranných operácií týkajúcich sa osôb v núdzi na mori, ku ktorým môže dôjsť počas operácií hraničného dozoru na mori;

…“

9 Článok 37 toho istého nariadenia, nazvaný „Iniciovanie spoločných operácií a rýchlych pohraničných zásahov na vonkajších hraniciach“, stanovuje:

„1. Členský štát môže agentúru [Frontex] požiadať, aby spustila spoločné operácie s cieľom čeliť aktuálnym výzvam vrátane nelegálneho prisťahovalectva, súčasných alebo budúcich hrozieb na jeho vonkajších hraniciach alebo cezhraničnej trestnej činnosti, alebo aby poskytla zvýšenú technickú a operačnú pomoc pri vykonávaní jeho povinností, pokiaľ ide o kontrolu vonkajších hraníc. Ako súčasť takejto žiadosti môže členský štát uviesť aj profily operačných pracovníkov potrebných pre príslušnú spoločnú operáciu, prípadne vrátane tých pracovníkov, ktorí majú výkonné právomoci.

2. Na žiadosť členského štátu, ktorý je vystavený osobitným a neúmerným výzvam, najmä príchodu veľkého počtu štátnych príslušníkov tretích krajín na vonkajšie hranice, ktorí sa snažia vstúpiť na územie daného členského štátu bez oprávnenia, môže [Frontex] dočasne nasadiť na územie tohto hostiteľského členského štátu rýchly pohraničný zásah.

3. Výkonný riaditeľ hodnotí, schvaľuje a koordinuje návrhy členských štátov na spoločné operácie alebo rýchle pohraničné zásahy. Spoločným operáciám a rýchlym pohraničným zásahom predchádza dôkladná, spoľahlivá a aktuálna analýza rizík, čím sa agentúre [Frontex] umožní, aby stanovila poradie priorít pre navrhované spoločné operácie a rýchle pohraničné zásahy, berúc pritom do úvahy úrovne vplyvu priradené úsekom vonkajších hraníc v súlade s článkom 34 a dostupnosť zdrojov.

…“

10 Podľa článku 38 nariadenia 2019/1896, nazvaného „Operačné plány spoločných operácií“:

„1. Pri príprave spoločnej operácie výkonný riaditeľ v spolupráci s hostiteľským členským štátom vypracuje zoznam technického vybavenia, potrebného personálu a profilov personálu, prípadne vrátane toho personálu, ktorý má výkonné právomoci, ktoré sa majú povoliť v súlade s článkom 82 ods. 2[.] …

2. Výkonný riaditeľ vypracuje operačný plán spoločných operácií na vonkajších hraniciach. Výkonný riaditeľ a hostiteľský členský štát po dôkladnej a včasnej porade s participujúcimi členskými štátmi schvália operačný plán s podrobnými údajmi o organizačných a procesných aspektoch spoločnej operácie.

3. Operačný plán je záväzný pre agentúru [Frontex], hostiteľský členský štát a participujúce členské štáty. Zohľadňuje všetky aspekty, ktoré sa považujú za potrebné na vykonanie spoločnej operácie vrátane:

…

d) opisu úloh vrátane tých, ktoré si vyžadujú výkonné právomoci, povinností, a to aj v súvislosti s dodržiavaním základných práv a požiadaviek na ochranu údajov a osobitných pokynov pre tímy týkajúcich sa aj toho, do ktorých databáz možno nahliadnuť a ktoré služobné zbrane, strelivo a výstroj možno v hostiteľskom členskom štáte použiť;

…

i) systému predkladania správ a hodnotení, ktorý obsahuje kritériá pre hodnotiacu správu, a to aj v súvislosti s ochranou základných práv, a konečný dátum na predloženie záverečnej hodnotiacej správy;

…

l) všeobecných pokynov na to, ako zabezpečiť dodržiavanie základných práv počas operačnej činnosti agentúry [Frontex];

…“

11 Článok 39 tohto nariadenia, nazvaný „Postup pri spustení rýchleho pohraničného zásahu“, stanovuje:

„1. Žiadosť členského štátu o spustenie rýchleho pohraničného zásahu obsahuje opis situácie, možné ciele a predpokladané potreby, ako aj potrebné profily personálu prípadne vrátane toho personálu, ktorý má výkonné právomoci. …

…

5. Výkonný riaditeľ prijme rozhodnutie týkajúce sa žiadosti o spustenie rýchleho pohraničného zásahu do dvoch pracovných dní odo dňa doručenia žiadosti. Výkonný riaditeľ súčasne písomne informuje dotknutý členský štát a riadiacu radu o svojom rozhodnutí. V rozhodnutí sa uvedú hlavné dôvody, na ktorých sa zakladá.

…

8. Výkonný riaditeľ spolu s hostiteľským členským štátom bezodkladne vypracujú a schvália operačný plán uvedený v článku 38 ods. 2, a to v každom prípade najneskôr do troch pracovných dní odo dňa prijatia rozhodnutia.

…“

12 Článok 44 uvedeného nariadenia, nazvaný „Koordinačný úradník“, znie:

„1. [Frontex] zabezpečuje operatívne vykonávanie všetkých organizačných aspektov spoločných operácií, pilotných projektov alebo rýchlych pohraničných zásahov vrátane prítomnosti stálych zamestnancov.

…

3. Koordinačný úradník koná v mene agentúry [Frontex] vo všetkých aspektoch nasadzovania tímov. Úlohou koordinačného úradníka je podporovať spoluprácu a koordináciu medzi hostiteľskými a participujúcimi členskými štátmi. Aspoň jeden člen monitorovacej skupiny pre základné práva pomáha koordinačnému úradníkovi a radí mu. Koordinačný úradník predovšetkým:

…

b) v spolupráci s členmi monitorovacej skupiny pre základné práva monitoruje správne vykonávanie operačného plánu vrátane ochrany základných práv a podáva o tom správy výkonnému riaditeľovi;

…

d) podáva správu výkonnému riaditeľovi, ak pokyny členských štátov vydané pre tímy nie sú v súlade s operačným plánom, najmä pokiaľ ide o základné práva, a v prípade potreby navrhuje výkonnému riaditeľovi, aby zvážil prijatie rozhodnutia v súlade s článkom 46.

…“

13 Článok 46 toho istého nariadenia, nazvaný „Rozhodnutia pozastaviť, ukončiť alebo nezačať činnosti“, v odsekoch 4 a 5 stanovuje:

„4. Výkonný riaditeľ po tom, ako uskutoční konzultáciu s pracovníkom pre základné práva a informuje dotknutý členský štát, čiastočne alebo úplne zruší financovanie akejkoľvek činnosti agentúry [Frontex] alebo pozastaví alebo ukončí akúkoľvek činnosť agentúry [Frontex], ak sa domnieva, že v súvislosti s príslušnou činnosťou došlo k porušeniu základných práv alebo záväzkov medzinárodnej ochrany, ktoré je vážnej povahy alebo bude pravdepodobne naďalej pretrvávať.

5. Výkonný riaditeľ po tom, ako uskutoční konzultáciu s pracovníkom pre základné práva, rozhodne o tom, že sa nezačne žiadna činnosť agentúry [Frontex], o ktorej sa domnieva, že už od začiatku činnosti by existovali závažné dôvody na jej pozastavenie alebo ukončenie, pretože by mohla viesť k porušeniu základných práv alebo záväzkov medzinárodnej ochrany, ktoré je

závažného charakteru. Výkonný riaditeľ o uvedenom rozhodnutí informuje dotknutý členský štát.“

14 Článok 48 nariadenia 2019/1896, nazvaný „Návrat“, v odseku 1 stanovuje:

„Pokiaľ ide o návrat, [Frontex] bez toho, aby hodnotila skutkovú podstatu rozhodnutí o návrate, za ktoré naďalej výlučne zodpovedajú členské štáty a v súlade s dodržiavaním základných práv, všeobecných zásad práva Únie a medzinárodného práva vrátane medzinárodnej ochrany, dodržiavania zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia a práv detí:

a) poskytuje technickú a operačnú pomoc členským štátom v oblasti návratu vrátane:
   i) zberu informácií potrebných na vydávanie rozhodnutí o návrate, identifikácie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí podliehajú konaniu o návrate a iným činnostiam členských štátov vykonávaných pred návratom, v súvislosti s návratom, po príchode a po návrate s cieľom dosiahnuť integrovaný systém riadenia návratu medzi príslušnými orgánmi členských štátov so zapojením príslušných orgánov tretích krajín a ostatných zainteresovaných strán;

…“

15 Článok 80 tohto nariadenia, nazvaný „Ochrana základných práv a stratégia pre základné práva“, znie:

„1. Európska pohraničná a pobrežná stráž zabezpečuje ochranu základných práv pri plnení svojich úloh podľa tohto nariadenia v súlade s príslušnými právnymi predpismi Únie, najmä s chartou[,] a platným medzinárodným právom vrátane Dohovoru [o právnom postavení utečencov, podpísaného v Ženeve 28. júla 1951] [*Zbierka zmlúv Spojených národov*, zv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)], jeho [protokolu týkajúceho sa právneho postavenia utečencov, uzavretého v New Yorku 31. januára 1967], Dohovoru o právach dieťaťa[, prijatého Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 20. novembra 1989,] [*Zbierka zmlúv Spojených národov*, zv. 1577, s. 3, č. 27531 (1990)] a povinností súvisiacich s prístupom k medzinárodnej ochrane, najmä zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia.

Na tento účel [Frontex] s prispením pracovníka pre základné práva a s jeho schválením vypracuje, realizuje a ďalej rozvíja stratégiu a akčný plán pre základné práva vrátane účinného mechanizmu na monitorovanie dodržiavania základných práv pri všetkých činnostiach agentúry [Frontex].

2. Európska pohraničná a pobrežná stráž pri plnení svojich úloh zabezpečí, aby nikto nebol v rozpore so zásadou zákazu vyhostenia alebo vrátenia v žiadnej krajine nútený k vylodeniu, nútený k vstupu do krajiny alebo dopravený do krajiny alebo inak odovzdaný či vrátený orgánom danej krajiny, v ktorej okrem iného existuje vážne riziko, že bude odsúdený na trest smrti, vystavený mučeniu, prenasledovaniu alebo inému neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu, alebo v ktorej by bol ohrozený jeho život alebo sloboda z dôvodu jeho rasy, náboženstva, národnosti, sexuálnej orientácie, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov, alebo v ktorej hrozí riziko vyhostenia, odsunu, vydania alebo vrátenia do inej krajiny v rozpore so zásadou zákazu vyhostenia alebo vrátenia.

3. Európska pohraničná a pobrežná stráž pri plnení svojich úloh berie do úvahy práva a osobitné potreby detí, maloletých bez sprievodu, osôb so zdravotným postihnutím, obetí obchodovania s ľuďmi, osôb, ktoré potrebujú lekársku pomoc, osôb, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu,

osôb v tiesni na mori a ďalších osôb v mimoriadne zraniteľnom postavení, a v rámci svojho mandátu sa nimi zaoberá. Európska pohraničná a pobrežná stráž pri všetkých svojich činnostiach venuje osobitnú pozornosť právam detí a zabezpečuje dodržiavanie najlepšieho záujmu dieťaťa.

…“

16 Článok 97 uvedeného nariadenia, nazvaný „Zodpovednosť“, v odseku 4 stanovuje:

„V prípade mimozmluvnej zodpovednosti [Frontex] nahradí všetky škody spôsobené jej orgánmi alebo jej zamestnancami pri výkone ich povinností vrátane povinností súvisiacich s použitím výkonných právomocí, a to v súlade so všeobecnými zásadami spoločnými pre právne poriadky členských štátov.“

Rokovací poriadok Všeobecného súdu

17 Článok 88 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu stanovuje:

„1. Opatrenia na zabezpečenie priebehu konania a dôkazné prostriedky možno prijať alebo zmeniť v ktoromkoľvek štádiu konania bez návrhu alebo na návrh hlavného účastníka konania.

2. Návrh uvedený v odseku 1 musí presne uvádzať predmet navrhovaných opatrení a dôkazných prostriedkov a ich dôvody. Ak je tento návrh podaný po prvej výmene vyjadrení, účastník konania, ktorý návrh podáva, musí uviesť dôvody, pre ktoré ho nemohol podať skôr.

3. V prípade návrhu na nariadenie opatrení na zabezpečenie priebehu konania alebo dôkazných prostriedkov predseda umožní ostatným účastníkom konania, aby sa k nemu vyjadrili.“

18 V článku 89 tohto rokovacieho poriadku sa uvádza:

„1. Cieľom opatrení na zabezpečenie priebehu konania je čo najlepšie zabezpečiť prípravu veci, priebeh konania a vyriešenie sporov.

2. Účelom opatrení na zabezpečenie priebehu konania je najmä:

a) zabezpečiť riadny priebeh písomnej alebo ústnej časti konania a uľahčiť dokazovanie;

b) stanoviť body, v súvislosti s ktorými majú účastníci konania doplniť svoje tvrdenia alebo ktoré si vyžadujú vykonanie dokazovania;

c) spresniť rozsah návrhov na rozhodnutie, ako aj dôvody a tvrdenia účastníkov konania a vyjasniť sporné otázky medzi nimi;

d) napomáhať urovnaniu sporu zmierom.

3. Opatrenia na zabezpečenie priebehu konania zahŕňajú najmä:

a) kladenie otázok účastníkom konania;

b) vyzvanie účastníkov konania, aby sa písomne alebo ústne vyjadrili k určitým otázkam sporu;

c) vyžiadanie informácií od účastníkov konania alebo tretích osôb uvedených v článku 24 druhom odseku [Štatútu Súdneho dvora Európskej únie];

d) žiadosť o predloženie akejkoľvek prílohy súvisiacej s vecou účastníkmi konania;

e) predvolanie účastníkov konania na zasadnutia.

4. Ak sa uskutoční pojednávanie, Všeobecný súd v rámci možností vyzve účastníkov konania, aby svoje prednesy upriamili na jednu alebo viacero určených otázok.“

19 Článok 90 ods. 1 uvedeného rokovacieho poriadku znie:

„O opatreniach na zabezpečenie priebehu konania rozhodne Všeobecný súd.“

20 Článok 91 toho istého rokovacieho poriadku stanovuje:

„Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článkov 24 a 25 [Štatútu Súdneho dvora Európskej únie], dôkaznými prostriedkami sú:

a) osobný výsluch účastníkov konania;

b) žiadosť o informácie alebo o predloženie akejkoľvek prílohy súvisiacej s vecou od účastníka konania;

c) žiadosť o predloženie dokumentov, ku ktorým inštitúcia odmietla prístup, v rámci žaloby o zákonnosť tohto odmietnutia;

d) svedecké výpovede;

e) znalecké posudky;

f) ohliadka miesta.“

21 Podľa článku 92 ods. 1 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu tento súd uznesením určí, ktoré dôkazné prostriedky považuje za účelné vykonať, a uvedie skutočnosti, ktoré nimi majú byť dokázané.

22 Článok 93 tohto rokovacieho poriadku stanovuje:

„1. Svedkovia, ktorých výsluch sa uznal za nevyhnutný, sa predvolajú uznesením podľa článku 92 ods. 1, ktoré obsahuje tieto údaje:

a) meno, postavenie a adresu svedkov;

b) dátum a miesto výsluchu;

c) označenie skutočností, ktoré sa majú dokázať, a svedkov, ktorí sa majú vypočuť v súvislosti s každou z týchto skutočností.

2. Všeobecný súd predvolá svedkov, a to prípadne po zložení preddavku podľa článku 100 ods. 1.“

23 Článok 94 uvedeného rokovacieho poriadku znie:

„1. Po overení totožnosti svedkov ich predseda poučí o tom, že budú musieť potvrdiť pravdivosť svojich výpovedí spôsobom stanoveným v odseku 5 a v článku 97.

2. Svedkov vypočúva Všeobecný súd za prítomnosti predvolaných účastníkov konania. Po skončení výpovedí môže predseda na návrh niektorého z účastníkov konania alebo bez návrhu klásť svedkom otázky.

3. Rovnaké oprávnenie má aj každý sudca a generálny advokát.

4. Pod dohľadom predsedu môžu klásť svedkom otázky zástupcovia účastníkov konania.

5. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 97, po skončení svojej výpovede zloží svedok túto prísahu:

‚Prisahám, že som vravel pravdu, celú pravdu a nič iné len pravdu.‘

6. Po vypočutí hlavných účastníkov konania môže Všeobecný súd svedka oslobodiť od povinnosti zložiť prísahu.“

24 Článok 95 toho istého rokovacieho poriadku stanovuje:

„1. Riadne predvolaní svedkovia sú povinní dostaviť sa na výsluch.

2. Ak sa riadne predvolaný svedok pred Všeobecný súd nedostaví bez oprávneného dôvodu, môže mu Všeobecný súd uložiť peňažnú pokutu až do výšky 5 000 eur a znova ho predvolať na jeho vlastné náklady.

3. Rovnaká pokuta môže byť uložená aj svedkovi, ktorý bez oprávneného dôvodu odmietne vypovedať alebo zložiť prísahu.“

25 Článok 106 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu stanovuje:

„1. Konanie pred Všeobecným súdom zahŕňa v rámci ústnej časti konania pojednávanie nariadené bez návrhu alebo na žiadosť hlavného účastníka konania.

2. Žiadosť hlavného účastníka konania o nariadenie pojednávania musí obsahovať dôvody, pre ktoré chce byť vypočutý. Musí sa podať v lehote troch týždňov odo dňa, keď bolo účastníkom konania doručené oznámenie o skončení písomnej časti konania. Predseda môže túto lehotu predĺžiť.

3. V prípade nepodania žiadosti podľa odseku 2 Všeobecný súd môže, ak sa domnieva, že má na základe písomností v spise dostatok informácií, rozhodnúť, že sa o žalobe rozhodne bez ústnej časti konania. V takom prípade však môže o začatí ústnej časti konania rozhodnúť neskôr.“

26 Článok 126 tohto rokovacieho poriadku stanovuje:

„Ak Všeobecný súd zjavne nie je príslušný rozhodnúť o žalobe alebo ak je žaloba zjavne neprípustná či zjavne bez právneho základu, na návrh sudcu spravodajcu môže kedykoľvek rozhodnúť odôvodneným uznesením bez ďalšieho konania.“

Okolnosti predchádzajúce sporu

27 Okolnosti predchádzajúce sporu sú opísané v bodoch 2 až 5 a 10 napadnutého uznesenia takto:

„2 [Odvolateľ] je sýrskym štátnym príslušníkom. Tvrdí, že 28. apríla 2020, keď sa na člne doplavil z Turecka, vstúpil na grécke územie, konkrétne na ostrov Samos, so skupinou ďalších osôb s cieľom požiadať o azyl. Okrem toho uvádza, že po vylodení na tomto ostrove jeho aj ostatných zadržala miestna polícia a grécke orgány ho v ten istý deň poslali späť na more, kde ho v nasledujúci deň vzalo na palubu plavidlo tureckej pobrežnej stráže a premiestnilo ho na turecké územie (ďalej len ‚údajný incident z 28. a 29. apríla 2020‘).

3 Okrem toho [odvolateľ] tvrdí, že 29. apríla 2020 v čase, ktorý strávil na mori, ponad dané miesto dvakrát preletelo súkromné monitorovacie lietadlo, ktoré bolo údajne vybavené kamerou a prevádzkované agentúrou Frontex.

4 [Odvolateľ] uvádza, že po údajnom incidente z 28. a 29. apríla 2020 bol v Turecku presunutý do zariadenia určeného na zaistenie, kde ho držali desať dní. Následne mu bolo doručené rozhodnutie o vyhostení a jeho sýrsky pas bol skonfiškovaný. Uviazol teda v Turecku bez prístupu k azylovému systému a žil tam tajne, pričom mu bezprostredne hrozilo vyhostenie do Sýrie.

5 Z jeho vyjadrení predložených Všeobecnému súdu vyplýva, že [odvolateľovi] sa medzitým podarilo vstúpiť na územie členských štátov Únie a podať žiadosť o medzinárodnú ochranu v Nemecku.

…

10 V čase údajného incidentu z 28. a 29. apríla 2020 prebiehali v geografickej zóne, kde k nemu údajne došlo, dve operačné aktivity agentúry Frontex, a to rýchly pohraničný zásah v Egejskom mori a spoločná operácia ‚Poseidon‘.“

Konanie na Všeobecnom súde a napadnuté uznesenie

28 Návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 10. marca 2022 podal odvolateľ žalobu podľa článkov 268 a 340 ZFEÚ, ktorou sa domáhal náhrady škody, ktorá mu údajne vznikla v dôsledku protiprávneho konania agentúry Frontex v rámci jej operácií v Egejskom mori, najmä počas údajného incidentu z 28. a 29. apríla 2020. Na tento účel navrhol uložiť agentúre Frontex povinnosť zaplatiť mu sumu 500 000 eur ako náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú údajne utrpel z dôvodu porušenia článkov 38, 46 a 80 nariadenia 2019/1896, ako aj článku 1 (ľudská dôstojnosť), článku 2 (právo na život), článku 3 (právo na nedotknuteľnosť osoby), článku 4 (zákaz mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu), článku 6 (právo na slobodu a bezpečnosť), článku 18 (právo na azyl), článku 19 (ochrana v prípade vysťahovania, vyhostenia alebo extradície) a článku 21 (nediskriminácia) Charty.

29 Dňa 10. marca 2022 odvolateľ navrhol, aby Všeobecný súd jednak prijal opatrenia na zabezpečenie priebehu konania alebo nariadil dokazovanie s cieľom zabezpečiť, aby Frontex predložila dokumenty, ktoré má k dispozícii, a jednak nariadil pojednávanie. V dňoch 29. apríla 2022 a 18. mája 2022 odvolateľ navrhol, aby Všeobecný súd prijal opatrenia na zabezpečenie priebehu konania s cieľom dosiahnuť, aby Frontex predložila ďalšie dokumenty.

30 Všeobecný súd napadnutým uznesením zamietol žalobu odvolateľa. Po tom, čo v bodoch 19 až 23 tohto uznesenia pripomenul zásady upravujúce podmienky vzniku mimozmluvnej zodpovednosti Únie a v bodoch 28 až 34 uvedeného uznesenia zásady týkajúce sa najmä skutočnej povahy uvádzanej škody, Všeobecný súd v bode 36 toho istého uznesenia zhrnul skutkové okolnosti vzniku údajnej škody, ktoré odvolateľ uviedol vo svojej žalobe v prvostupňovom konaní, takto:

„[Odvolateľ] vo svojej žalobe tvrdí, že 28. apríla 2020 približne o 7.30 hod. ráno prišlo na ostrov Samos v Grécku 22 osôb, medzi ktorými bol aj on sám. Pristáli na pláži v blízkosti hôr, na ktoré začali po opustení člna vystupovať. [Odvolateľ] uvádza, že keď sa dostali na vrchol kopca, vyhotovil fotografie a videá, ktoré poslal svojmu známemu v Rakúsku. Skupina strávila niekoľko hodín tým, že žiadala obyvateľov, aby zavolali políciu. Policajti im po svojom príchode skonfiškovali telefóny a v pikape odviezli skupinu na pláž, kde sa nachádzala malá loď a malý čln. Všetkých členov skupiny potom odviedli na palubu malého oranžového člna, ktorý bol podľa [odvolateľa] záchranným člnom bez akýchkoľvek pohonných prostriedkov. Skupina bola na mori nútená vymeniť čln ešte dvakrát. Toto doťahovanie podľa [odvolateľa] pokračovalo celú noc a až do popoludnia 29. apríla 2020, keď ich napokon vyzdvihla turecká pobrežná stráž.“

31 V bode 37 napadnutého uznesenia Všeobecný súd poukázal na to, že, „na preukázanie týchto tvrdení týkajúcich sa jeho prítomnosti [pri] údajnom incidente z 28. a 29. apríla 2020 a jeho účasti na ňom sa [odvolateľ] opiera o nasledujúce dôkazy:

– v prvom rade o jeho vlastnú svedeckú výpoveď, ktorá je pripojená ako príloha A.1 k žalobe;

– v druhom rade o článok na portáli Bellingcat, uverejnený na internete 20. mája 2020 (ďalej len [‚článok na portáli Bellingcat‘]), a najmä dve videá z platformy YouTube, ktoré sú súčasťou tohto článku. Žaloba obsahuje hypertextový odkaz na internetovú stránku s článkom, a to v texte aj v prílohe A.2;

– a v treťom rade o štyri fotografie, ktoré sú pripojené ako príloha A.2 k žalobe. Tieto fotografie sú farebné snímky obrazovky z videí uvedených v [článku na portáli Bellingcat]“.

32 V bode 39 napadnutého uznesenia Všeobecný súd konštatoval, že tieto dôkazy sú zjavne nedostatočné na to, aby sa presvedčivo preukázalo, že odvolateľ bol prítomný pri údajnom incidente z 28. a 29. apríla 2020 a zúčastnil sa na ňom. Z dôvodov uvedených v bodoch 40 až 60 tohto uznesenia v bode 61 uvedeného uznesenia dospel k záveru, že odvolateľ nepreukázal skutočnú povahu uvádzanej škody, a preto podmienka týkajúca sa skutočnej povahy škody zjavne nie je splnená.

33 Všeobecný súd preto v bode 62 toho istého uznesenia zamietol žalobu z dôvodu, že je zjavne bez právneho základu, bez toho, aby bolo potrebné preskúmať, či sú splnené ostatné podmienky týkajúce sa mimozmluvnej zodpovednosti agentúry Frontex.

Návrhy účastníkov odvolacieho konania

34 Odvolateľ navrhuje, aby Súdny dvor

– zrušil napadnuté uznesenie,

– rozhodol s konečnou platnosťou vo veci samej, ak dospeje k záveru, že má na základe skutočností uvedených v spise dostatok informácií,

subsidiárne vrátil vec Všeobecnému súdu, aby úplne preskúmal skutkový stav,

– uložil agentúre Frontex povinnosť nahradiť trovy prvostupňového aj odvolacieho konania.

35 Frontex navrhuje, aby Súdny dvor

– zamietol odvolanie a

– uložil odvolateľovi povinnosť nahradiť trovy vrátane trov, ktoré vznikli agentúre Frontex.

O odvolaní

36 Na podporu svojho odvolania odvolateľ uvádza jediný odvolací dôvod, ktorý je založený na tom, že Všeobecný súd porušil zásady upravujúce dôkazné bremeno, pričom nezohľadnil práva zaručené Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaným v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDĽP“), ktoré sa musia dodržiavať ako minimálna úroveň ochrany podľa článku 52 ods. 3 Charty. Tento jediný odvolací dôvod sa skladá z dvoch častí, ktoré je potrebné preskúmať spoločne.

Argumentácia účastníkov konania

37 V prvej časti svojho jediného odvolacieho dôvodu odvolateľ v podstate tvrdí, že Všeobecný súd porušil zásady upravujúce dôkazné bremeno tým, že v bodoch 35, 39, 61 a 62 napadnutého uznesenia konštatoval, že odvolateľ zjavne dostatočne nepreukázal, že je splnená podmienka vzniku mimozmluvnej zodpovednosti Únie týkajúca sa skutočnej povahy škody.

38 Odvolateľ tvrdí, že ako vyplýva z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) vo veciach týkajúcich sa vyhostenia žiadateľov o azyl, vzhľadom na ich zraniteľné postavenie treba vziať do úvahy, že pre tieto osoby je ťažké, ak nie nemožné získať dôkazy. ESĽP sa najmä domnieva, že za takýchto okolností nie je absencia priamych dôkazov rozhodujúcim faktorom, že v prípade pochybností je často potrebné rozhodnúť pri posudzovaní dôveryhodnosti ich vyhlásení a dokumentov predložených na ich podporu v prospech týchto osôb a že keď tieto osoby predložia dôkaz *prima facie* na podporu svojho opisu skutkového stavu, dôkazné bremeno sa obráti (pozri v tomto zmysle ESĽP, 23. augusta 2016, J. K. a i. v. Švédsko, CE:ECHR:2016:0823JUD005916612, body 92 až 97; ESĽP, 13. februára 2020, N. D. a N. T. v. Španielsko, CE:ECHR:2017:1003JUD000867515, bod 85, a ESĽP, 18. novembra 2021, M. H. a i. v. Chorvátsko, CE:ECHR:2021:1118JUD001567018, bod 268).

39 Podľa odvolateľa Všeobecný súd tým, že uložil požiadavky týkajúce sa dokazovania, ktoré je ťažké alebo dokonca nemožné splniť v rámci operácií vrátenia osôb, porušil základné práva zaručené Chartou, vrátane práva na účinný prostriedok nápravy a na úplný systém prostriedkov nápravy zavedený Zmluvou o FEÚ. Tieto požiadavky by v skutočnosti oslobodili agentúru Frontex od akejkoľvek právnej povinnosti poskytnúť relevantné informácie, ku ktorým má výlučný prístup, a od akýchkoľvek právnych následkov vyplývajúcich z neposkytnutia týchto informácií.

40 Odvolateľ navyše tvrdí, že uloženie týchto požiadaviek viedlo k tomu, že Všeobecný súd vykonal nesprávnu právnu kvalifikáciu skutkového stavu a skreslil dôkazy.

41 Po prvé teda posúdenia Všeobecného súdu uvedené v bodoch 37, 42, 46, 47, 53 a 55 napadnutého uznesenia, podľa ktorých fotografie a videá uvedené v článku na portáli Bellingcat neumožňovali identifikovať odvolateľa ani miesto a dátum ich vyhotovenia, skresľujú jasný zmysel týchto fotografií a videí.

42 Po druhé v týchto bodoch Všeobecný súd vykonal nesprávnu právnu kvalifikáciu skutkového stavu a porušil zásadu riadneho výkonu spravodlivosti tým, že konštatoval, že dôkazy predložené odvolateľom sú príliš nepresné na to, aby sa mohli považovať za relevantné a presvedčivé. V tejto súvislosti podľa odvolateľa fotografie a videá predložené Všeobecnému súdu umožňujú jeho identifikáciu aj potvrdenie jeho prítomnosti pri údajnom incidente z 28. a 29. apríla 2020. Tieto skutočnosti podľa neho podporuje správa Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF) vypracovaná po vyšetrovaní OC/2020/0866/A1, ktorá sa týka závažných nezrovnalostí, ktorých sa údajne dopustila Frontex, ktorá zamlčala vracanie migrantov alebo sa na ňom podieľala (ďalej len „správa OLAF-u“), ku ktorej odvolateľ získal prístup po únikoch informácií v tlači. Odvolateľ uvádza, že navrhol, aby Všeobecný súd prijal opatrenie na zabezpečenie priebehu konania s cieľom zabezpečiť predloženie tejto správy. Podľa jeho názoru sa však o tomto návrhu nerozhodlo a dokonca ani nebol spomenutý v napadnutom uznesení.

43 Po tretie Všeobecný súd v bodoch 40 a 41 napadnutého uznesenia vykonal nesprávnu právnu kvalifikáciu skutkového stavu a skreslil dôkazy tým, že konštatoval, že svedecká výpoveď odvolateľa, ktorá bola pripojená k žalobe v prvostupňovom konaní, má malú dôkaznú hodnotu, že nie je dostatočne konkrétna a že neumožňuje identifikáciu ostatných osôb prítomných pri údajnom incidente z 28. a 29. apríla 2020. Odvolateľ sa v tejto súvislosti odvoláva na správu OLAF-u, v ktorej sa predovšetkým konštatuje, že pri vykonávaní hromadných vyhostení boli použité prostriedky spolufinancované agentúrou Frontex, čo je v rozpore s tvrdeniami agentúry Frontex uvedenými v priebehu vyšetrovania. Ďalej tvrdí, že táto správa potvrdzuje skutočnosť, že Frontex sa rozhodla premiestniť svoje letecké prostriedky, aby nemusela byť svedkom incidentov v Egejskom mori, a skutočnosť, že jej pracovníci zo strachu pred odvetnými opatreniami hostiteľského členského štátu neoznamovali incidenty. Tieto dôkazy podporujú tvrdenie odvolateľa, že údajný incident z 28. a 29. apríla 2020 bol skôr prípadom neoznámenia incidentu než prípadom jeho neodhalenia. Napokon podľa názoru odvolateľa táto správa potvrdzuje dôveryhodnosť článku na portáli Bellingcat o údajnom incidente z 28. a 29. apríla 2020. Vzhľadom na tieto dôkazy, ktoré boli predložené Všeobecnému súdu, mal Všeobecný súd v prípade pochybnosti pri určovaní pravdivosti predmetných skutkových okolností rozhodnúť v prospech odvolateľa.

44 V druhej časti jediného odvolacieho dôvodu odvolateľ tvrdí, že Všeobecný súd sa tým, že v bodoch 14 a 62 napadnutého uznesenia konštatoval, že má na základe písomností v spise dostatok informácií a že žaloba je zjavne bez právneho základu, dopustil nesprávneho právneho posúdenia a vykonal nesprávnu právnu kvalifikáciu skutkového stavu. Odvolateľ v podstate vytýka Všeobecnému súdu, že riadne neprešetril vec a že nesprávne uplatnil článok 126 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu. Všeobecný súd konkrétne tým, že bez uvedenia odôvodnenia odmietol vyhovieť návrhom odvolateľa na predloženie a zohľadnenie správy OLAF-u, ako aj troch správ uvedených v databáze aplikácie na vykazovanie spoločných operácií (*Joint Operations Reporting Application*) (ďalej len „správy JORA“), ku ktorým mala Frontex výlučný prístup, a tým, že odmietol nariadiť pojednávanie, o ktoré požiadal odvolateľ, aby na ňom mohol vypovedať, podľa jeho názoru porušil zásadu riadneho výkonu spravodlivosti

a zásadu rovnosti zbraní a vykonal neúplné preskúmanie skutkového stavu. Tieto pochybenia, ktoré podľa neho narúšajú úplný systém prostriedkov nápravy zavedený Zmluvami a majú za následok, že Frontex je nespravodlivo zbavená akejkoľvek zodpovednosti, spôsobujú, že konštatovania Všeobecného súdu uvedené v bodoch 14, 58, 59, 61 a 62 napadnutého uznesenia sú nesprávne.

45 Odvolateľ sa tiež domnieva, že v rozpore s tým, čo tvrdí Frontex, tento odvolací dôvod je prípustný. Po prvé odvolateľ tvrdí, že sa neodvoláva na dôkazy, ktoré neboli súčasťou spisu, ale na návrhy na prijatie opatrení na zabezpečenie priebehu konania predložené Všeobecnému súdu, v ktorých navrhol predloženie dokumentov, ku ktorým mala agentúra Frontex výlučný prístup. Po druhé odvolateľ tvrdí, že došlo k skresleniu jednoznačného zmyslu dôkazov, ktorý zjavne vyplýva z písomností v spise, takže Súdny dvor nemusí vykonať nové posúdenie skutkového stavu a dôkazov.

46 Frontex tvrdí, že jediný odvolací dôvod je zjavne neprípustný a v každom prípade zjavne nedôvodný.

47 V prvom rade tvrdí, že prvá časť jediného odvolacieho dôvodu je neprípustná. Po prvé podľa názoru agentúry Frontex odvolateľ žiada iba o opätovné preskúmanie dôkazov alebo o preskúmanie dôkazov predložených prvýkrát v štádiu odvolania. Frontex ďalej tvrdí, že odvolateľ neuvádza, ktoré body napadnutého uznesenia spochybňuje v súvislosti s tvrdením o porušení zásad upravujúcich dôkazné bremeno, ako aj článku 52 ods. 3 Charty. Okrem toho odvolateľ prezentuje skutkové posúdenia ako právne otázky. To platí pre otázku, či by sa v prípade pochybnosti malo rozhodnúť v prospech odvolateľa v zmysle judikatúry ESĽP. Frontex v tejto súvislosti uvádza, že táto judikatúra nemôže mať prednosť pred pravidlom stanoveným v Štatúte Súdneho dvora Európskej únie, podľa ktorého sa odvolanie obmedzuje na právne otázky. Napokon Frontex zastáva názor, že odvolateľ vo viacerých ohľadoch iba opakuje tvrdenia, ktoré boli uvedené v prvostupňovom konaní.

48 V každom prípade je táto časť podľa názoru agentúry Frontex sčasti neúčinná a sčasti nedôvodná. Predovšetkým je nesporné, že v článku na portáli Bellingcat sa nespomína meno odvolateľa a že grafická kvalita týchto videí je pomerne nízka. Okrem toho Frontex tvrdí, že údajné skreslenia alebo pochybenia nie sú preukázané a zjavne nevyplývajú z písomností v spise. Správa OLAF-u je navyše irelevantná, lebo vôbec nedokazuje, že odvolateľ je zobrazený na fotografiách, ktoré predložil. Napokon na rozdiel od toho, čo tvrdí odvolateľ, Všeobecný súd podľa názoru agentúry Frontex riadne zohľadnil tvrdenia a dôkazy predložené odvolateľom.

49 V druhom rade Frontex sa domnieva, že druhá časť jediného odvolacieho dôvodu je tiež neprípustná. Po prvé tvrdí, že odvolateľ sa odvoláva na správu OLAF-u, ktorá nebola súčasťou spisu v prvostupňovom konaní. Po druhé, pokiaľ ide o správy JORA, neuvádza, ktoré body napadnutého uznesenia na základe týchto správ spochybňuje.

50 V každom prípade je podľa názoru agentúry Frontex táto časť nedôvodná. V tejto súvislosti sa Frontex domnieva, že odvolateľ nemôže spochybniť posúdenie Všeobecného súdu uvedené v bode 14 napadnutého uznesenia, podľa ktorého mal Všeobecný súd na základe písomností v spise dostatok informácií, ani zamietnutie žaloby z dôvodu, že je zjavne bez právneho základu, v bode 62 uvedeného uznesenia s odvolaním sa na správu OLAF-u, správy JORA alebo svoju žiadosť o nariadenie pojednávania, aby mohol vypovedať v konaní na Všeobecnom súde.

51 Frontex tvrdí, že pokiaľ ide o návrh odvolateľa, aby Všeobecný súd nariadil predloženie správy OLAF-u v úplnom znení vrátane jej príloh, z rozsudku zo 16. júla 2009, SELEX Sistemi Integrati/Komisia (C-481/07 P, EU:C:2009:461, bod 44), vyplýva, že Všeobecný súd je jediným súdom, ktorý má právomoc rozhodnúť, či môže byť potrebné doplniť informácie, ktoré má k dispozícii, nariadením opatrení na zabezpečenie priebehu konania alebo dokazovania, ktoré nemôžu byť určené na nápravu opomenutia odvolateľa v konaní na tomto súde pri vykonávaní dôkazov. V každom prípade tvrdí, že táto správa je irelevantná, keďže odvolateľ neuvádza, že je v nej uvedené jeho meno ani že táto správa umožňuje preukázať, že bol zobrazený na fotografiách, ktoré predložil v prvostupňovom konaní.

52 Okrem toho, pokiaľ ide o žiadosť odvolateľa o nariadenie pojednávania, aby mohol vypovedať ako svedok, Frontex sa domnieva, že odvolateľ neberie do úvahy, že prináleží Všeobecnému súdu rozhodnúť, či si vec vyžaduje výsluch svedka alebo uskutočnenie pojednávania. Frontex tvrdí, že vzhľadom na to, že odvolateľ nepredložil nijaký dôkaz, ktorý by preukazoval, že je osobou, ktorej sa týkajú opatrenia prijaté gréckymi orgánmi a/alebo ktorá je zobrazená na fotografiách predložených v prvostupňovom konaní, Všeobecný súd nemôže byť povinný prijať opatrenia na zabezpečenie priebehu konania alebo nariadiť dokazovanie, lebo takéto opatrenia nemôžu poskytnúť dôkazy, ktoré odvolateľ nepredložil. Frontex uvádza, že Všeobecný súd ani Súdny dvor nemôžu predpokladať, že údajný incident z 28. a 29. apríla 2020 sa týkal odvolateľa. Odvolateľ podľa názoru agentúry Frontex tiež nepreukázal, ako by vypočutie pred Všeobecným súdom umožnilo preukázať, že bol jednou z osôb zobrazených na fotografiách nízkej kvality, ktoré boli predložené v prvostupňovom konaní.

Posúdenie Súdneho dvora

O prípustnosti

53 Frontex v prvom rade spochybňuje prípustnosť jediného odvolacieho dôvodu v podstate preto, lebo odvolateľ dostatočne presne neidentifikoval body napadnutého uznesenia, ktoré spochybňuje.

54 V tejto súvislosti z článku 256 ods. 1 druhého pododseku ZFEÚ, článku 58 prvého odseku Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, ako aj z článku 168 ods. 1 písm. d) a článku 169 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora vyplýva, že v odvolaní musia byť presne uvedené napádané časti rozsudku, ktorého zrušenie sa navrhuje, ako aj právne tvrdenia, ktoré tento návrh konkrétne podporujú, inak sú odvolanie alebo dotknutý odvolací dôvod neprípustné (rozsudok z 12. decembra 2024, DD/FRA, C-680/22 P, EU:C:2024:1019, bod 99 a citovaná judikatúra).

55 Odvolací dôvod, ktorého argumentácia nie je dostatočne jasná a presná na to, aby mohol Súdny dvor vykonať preskúmanie zákonnosti, tieto požiadavky nespĺňa a musí byť vyhlásený za neprípustný najmä preto, že podstatné skutočnosti, o ktoré sa odvolací dôvod opiera, nevyplývajú dostatočne súvislým a zrozumiteľným spôsobom z textu tohto odvolania, ktorý je v tejto súvislosti nejasný a nejednoznačný. Súdny dvor takisto rozhodol, že odvolanie, ktoré nemá koherentnú štruktúru a obmedzuje sa na všeobecné tvrdenia bez toho, aby presne odkazovalo na body napadnutého rozhodnutia, v ktorých údajne došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu, treba zamietnuť ako zjavne neprípustné (rozsudok z 12. decembra 2024, DD/FRA, C-680/22 P, EU:C:2024:1019, bod 100 a citovaná judikatúra).

56 V prejednávanom prípade odvolateľ vo svojom jedinom odvolacom dôvode uvádza dôsledky údajných porušení zásad upravujúcich dôkazné bremeno, pokiaľ ide o práva zaručené EDĽP a článkom 52 ods. 3 Charty, týkajúce sa jednak prešetrenia prejednávanej veci Všeobecným súdom a jednak posúdenia písomností v spise v prvostupňovom konaní Všeobecným súdom. Okrem toho odvolateľ v každej časti tohto odvolacieho dôvodu uviedol body napadnutého uznesenia, ktoré sú podľa jeho názoru poznačené uvádzanými nesprávnymi právnymi posúdeniami. Z toho vyplýva, že podstatné skutočnosti, o ktoré sa tento odvolací dôvod opiera, vyplývajú dostatočne súvislým a zrozumiteľným spôsobom z textu odvolania a že argumentácia odvolateľa je dostatočne jasná a presná na to, aby mohol Súdny dvor vykonať preskúmanie zákonnosti.

57 Námietku neprípustnosti založenú na nedostatočnej identifikácii bodov napadnutého uznesenia, ktoré sa spochybňujú, teda treba zamietnuť.

58 V druhom rade Frontex tvrdí, že odvolanie je neprípustné z dôvodu, že odvolateľ sa v ňom usiluje prezentovať skutkové okolnosti ako právne otázky a navrhuje, aby Súdny dvor vykonal nové posúdenie skutkového stavu alebo dôkazov. Frontex najmä tvrdí, že otázka, či existuje určitá pochybnosť, na základe ktorej by sa malo rozhodnúť v prospech odvolateľa, je skutkovou otázkou a že usmernenia vyplývajúce z judikatúry ESĽP týkajúcej sa dôkazného bremena, ktoré znášajú žiadatelia o azyl vo veciach, v ktorých ide o vyhostenie, nemôžu mať prednosť pred pravidlom stanoveným v Štatúte Súdneho dvora Európskej únie, podľa ktorého sa odvolanie obmedzuje na právne otázky.

59 V tejto súvislosti z článku 256 ZFEÚ, ako aj z článku 58 prvého odseku Štatútu Súdneho dvora Európskej únie vyplýva, že odvolanie sa obmedzuje na právne otázky. Zistenie a posúdenie relevantných skutočností, ako aj hodnotenie dôkazov je vo výlučnej právomoci Všeobecného súdu. Posúdenie týchto skutočností a dôkazov teda nepredstavuje, s výnimkou prípadu ich skreslenia, právnu otázku, ktorá ako taká podlieha preskúmaniu Súdnym dvorom v rámci odvolacieho konania [rozsudok z 10. septembra 2024, Google a Alphabet/Komisia (Google Shopping), C-48/22 P, EU:C:2024:726, bod 61, ako aj citovaná judikatúra].

60 Otázka, či sa vzhľadom na judikatúru ESĽP a na článok 52 ods. 3 Charty musia pravidlá týkajúce sa dôkazného bremena uplatniteľné na osoby, ktoré sa nachádzajú v situácii, akou je situácia odvolateľa, upraviť tak, aby v prípade pochybnosti bolo možné rozhodnúť v prospech týchto osôb, je však právnou otázkou. Otázka rozdelenia dôkazného bremena totiž síce môže mať vplyv na skutkové zistenia, ku ktorým dospel Všeobecný súd, ale je právnou otázkou (rozsudok zo 6. januára 2004, BAI a Komisia/Bayer, C-2/01 P a C-3/01 P, EU:C:2004:2, bod 61).

61 Okrem toho odvolateľ vo svojom odvolaní konkrétnym spôsobom vysvetľuje skreslenia, ktorých sa podľa neho Všeobecný súd dopustil. Uvádzané skreslenia teda nezodpovedajú návrhu na opätovné posúdenie skutkového stavu alebo dôkazov.

62 Z toho vyplýva, že námietku neprípustnosti založenú na prezentácii skutkových okolností ako právnych otázok treba tiež zamietnuť.

63 V treťom rade, pokiaľ Frontex spochybňuje prípustnosť odvolania tým, že tvrdí, že odvolateľ iba opakuje tvrdenia, ktoré boli uvedené v prvostupňovom konaní, je pravda, že z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že v odvolaní sa nemôžu opakovať len tie isté žalobné dôvody a tvrdenia, ktoré už boli predložené Všeobecnému súdu, ale musia sa predložiť aj tvrdenia o tom, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia (rozsudok z 26. júna 2025, Mainova/Komisia, C-484/23 P, EU:C:2025:482, bod 56 a citovaná judikatúra). V prejednávanej

veci však odvolateľ konkrétne uviedol tvrdenia, ktorých cieľom bolo preukázať, že Všeobecný súd sa v napadnutom uznesení dopustil nesprávnych právnych posúdení, takže túto námietku neprípustnosti treba zamietnuť.

64 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy je odvolanie odvolateľa prípustné.

O veci samej

65 Odvolateľ v podstate tvrdí, že Všeobecný súd porušil zásady upravujúce dôkazné bremeno, skreslil dôkazy a vykonal nesprávnu právnu kvalifikáciu skutkového stavu tým, že rozhodol, že dôkazy, ktoré odvolateľ predložil, sú zjavne nedostatočné na to, aby sa presvedčivo preukázala jeho prítomnosť pri údajnom incidente z 28. a 29. apríla 2020 a jeho účasť na ňom, takže nepreukázal, že uvádzaná škoda je skutočná, a v dôsledku toho nesplnil podmienku týkajúcu sa skutočnej povahy škody, ktorá musí byť splnená na to, aby Únii vznikla mimozmluvná zodpovednosť za konanie agentúry Frontex.

– Úvodné úvahy

66 V prvom rade treba pripomenúť, že Frontex je agentúrou Únie zriadenou nariadením č. 2007/2004 s cieľom zlepšiť integrované riadenie vonkajších hraníc Únie, ktoré je v súčasnosti uvedené v článku 77 ods. 1 písm. c) ZFEÚ. Z článku 7 ods. 1 a 4 nariadenia 2019/1896 vyplýva, že hoci Frontex a vnútroštátne orgány zodpovedné za riadenie hraníc nesú v tomto smere spoločnú zodpovednosť, Frontex v plnej miere zodpovedá za každé rozhodnutie, ktoré prijme, a za každú činnosť, za ktorú je výlučne zodpovedná podľa tohto nariadenia.

67 Článok 97 ods. 4 nariadenia 2019/1896 stanovuje – tak ako článok 340 druhý odsek ZFEÚ, ktorý konkretizuje –, že v prípade mimozmluvnej zodpovednosti Frontex nahradí všetky škody spôsobené jej orgánmi alebo jej zamestnancami pri výkone ich povinností, a to v súlade so všeobecnými zásadami spoločnými pre právne poriadky členských štátov. V prejednávanej veci je teda relevantná judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa tohto ustanovenia Zmluvy o FEÚ.

68 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora je vznik mimozmluvnej zodpovednosti Únie v zmysle článku 340 druhého odseku ZFEÚ podmienený súčasným splnením niekoľkých podmienok, a to existenciou dostatočne závažného porušenia právnej normy, ktorej cieľom je priznať práva jednotlivcom, existenciou škody a existenciou príčinnej súvislosti medzi porušením povinnosti autorom aktu a škodou, ktorú utrpeli poškodené osoby (pozri rozsudky z 5. marca 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1996:79, bod 51, ako aj z 5. marca 2024, Kočner/Europol, C-755/21 P, EU:C:2024:202, bod 117 a citovanú judikatúru).

69 Z tejto judikatúry tiež vyplýva, že pokiaľ jedna z týchto podmienok nie je splnená, žalobu treba zamietnuť v celom rozsahu bez toho, aby bolo potrebné preskúmať ďalšie podmienky mimozmluvnej zodpovednosti Únie, a že súd Únie nie je povinný pri skúmaní týchto podmienok sledovať určité poradie (rozsudok z 21. decembra 2023, United Parcel Service/Komisia, C-297/22 P, EU:C:2023:1027, bod 61 a citovaná judikatúra).

70 Pokiaľ ide konkrétnejšie o druhú z týchto podmienok, ktorá sa týka skutočnej povahy škody, vyžaduje sa, aby škoda, ktorej náhrada sa žiada, bola skutočná a určitá (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. októbra 2014, Giordano/Komisia, C-611/12 P, EU:C:2014:2282, bod 36 a citovanú judikatúru).

71 V druhom rade, čo sa týka pravidiel týkajúcich sa dôkazného bremena a vykonávania dôkazov v súvislosti so vznikom mimozmluvnej zodpovednosti Únie na základe článku 340 druhého odseku ZFEÚ, v zásade prináleží účastníkovi konania, ktorý sa dovoláva vzniku tejto zodpovednosti, aby presvedčivými dôkazmi preukázal, že podmienky vzniku tejto zodpovednosti sú splnené. Tento účastník konania je teda najmä povinný predložiť také dôkazy o existencii a rozsahu škody, ktorú namieta (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. decembra 2024, Nemea Bank/ECB a i., C-181/22 P, EU:C:2024:1020, bod 60, ako aj citovanú judikatúru). Na tento účel uvedený účastník konania môže predkladať dôkazy akejkoľvek povahy, keďže v práve Únie platí zásada slobodného predkladania dôkazov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. decembra 2024, DD/FRA, C-130/22 P, EU:C:2024:1018, bod 92 a citovanú judikatúru).

72 Pri výkone právomoci rozhodovať v prvom stupni spory týkajúce sa náhrady škody podľa článku 340 druhého a tretieho odseku ZFEÚ, ktorú článok 268 ZFEÚ v spojení s článkom 256 ods. 1 ZFEÚ priznáva Všeobecnému súdu, a právomoci rozhodovať tieto spory v odvolacom konaní, ktorú uvedené ustanovenia priznávajú Súdnemu dvoru, však musia súdy Únie zaručiť účinnú súdnu ochranu jednotlivcov.

73 Žaloba o náhradu škody uvedená v článku 268 ZFEÚ sa má totiž posudzovať z hľadiska celkového systému súdnej ochrany jednotlivcov zavedeného Zmluvami a táto žaloba prispieva k účinnosti tejto ochrany (rozsudok zo 6. októbra 2020, Bank Refah Kargaran/Rada, C-134/19 P, EU:C:2020:793, bod 34 a citovaná judikatúra).

74 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že z článku 2 ZEÚ vyplýva, že Únia je založená najmä na hodnotách rovnosti a právneho štátu. Samotná existencia účinného súdneho preskúmavania na účely dodržania ustanovení práva Únie je pritom súčasťou existencie takého právneho štátu (rozsudok z 25. júna 2020, CSUE/KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, bod 58 a citovaná judikatúra).

75 Navyše článok 47 Charty, ktorý predstavuje potvrdenie zásady účinnej súdnej ochrany, vo svojom prvom odseku vyžaduje, aby každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie boli porušené, mal za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom (rozsudok zo 6. októbra 2020, Bank Refah Kargaran/Rada, C-134/19 P, EU:C:2020:793, bod 36 a citovaná judikatúra).

76 Okrem toho treba pripomenúť, že – ako vyplýva z preambuly rozhodnutia Rady 88/591/ESUO, EHS, Euratom z 24. októbra 1988 o zriadení Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 319, 1988, s. 1; Mim, vyd. 01/001, s. 181) – Všeobecný súd bol zriadený na zachovanie kvality a výkonnosti súdneho preskúmania v právnom poriadku Spoločenstva, ktorý sa zmenil na právny poriadok Únie. V tejto preambule sa v tejto súvislosti uvádza, že zverenie právomoci rozhodovať v prvom stupni o žalobách vyžadujúcich bližšie preskúmanie zložitých skutočností Všeobecnému súdu, čím sa zriadi druhý stupeň súdneho konania, zlepší súdna ochrana záujmov jednotlivcov.

77 Uplatňovanie pravidiel týkajúcich sa dôkazného bremena a vykonávania dôkazov Všeobecným súdom teda nemôže ohroziť účinnosť súdnej ochrany práv, ktoré jednotlivcom priznáva právo Únie. Toto uplatňovanie najmä nesmie viesť k tomu, že niektorému účastníkovi konania sa uloží dôkazné bremeno, ktoré je príliš ťažké, ak nie je nemožné uniesť (*probatio diabolica*), alebo k spochybneniu zásady rovnosti zbraní, z ktorej vyplýva – ako Súdny dvor rozhodol – povinnosť poskytnúť každému účastníkovi konania primeranú možnosť uviesť svoje tvrdenia za podmienok, ktoré ho zjavne neznevýhodňujú vo vzťahu k protistrane (rozsudok zo 17. novembra 2022, Harman International Industries, C-175/21, EU:C:2022:895, bod 62 a citovaná judikatúra).

78 Všeobecný súd teda pri uplatňovaní týchto pravidiel musí zabezpečiť plné rešpektovanie práva na účinný prostriedok nápravy, ktoré zaručuje článok 47 Charty, tým, že zohľadní konkrétne okolnosti veci, ktorú prejednáva. Ak sa vzhľadom na tieto okolnosti ukáže, že uplatňovanie týchto pravidiel spôsobuje, že niektorému účastníkovi konania sa uloží dôkazné bremeno, ktoré je príliš ťažké, ak nie je nemožné uniesť, tieto pravidlá treba upraviť.

79 V treťom rade je potrebné pripomenúť, že Všeobecnému súdu boli zverené právomoci na účely prípravy vecí, ktoré mu boli predložené, a ich prešetrenia. Všeobecný súd totiž podľa článkov 88 a 89 svojho rokovacieho poriadku môže prijať opatrenia na zabezpečenie priebehu konania, ktorých cieľom je čo najlepšie zabezpečiť prípravu veci, priebeh konania a vyriešenie sporov. Ako vyplýva z výkladu článku 24 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, ktorý sa uplatní na Všeobecný súd podľa článku 53 tohto štatútu, a článku 89 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu vo vzájomnej súvislosti, Všeobecný súd môže prijať opatrenia spočívajúce najmä v tom, že účastníkov konania požiada, aby predložili všetky dokumenty a poskytli všetky informácie, ktoré považuje za potrebné. Článok 91 tohto rokovacieho poriadku dovoľuje, aby Všeobecný súd vykonal dôkazné prostriedky, ktorými sú najmä osobný výsluch účastníkov konania a žiadosť o informácie alebo o predloženie akejkoľvek prílohy súvisiacej s vecou od účastníka konania. Okrem toho podľa článkov 26 až 30 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, ktoré sa uplatnia na Všeobecný súd podľa článku 53 tohto štatútu, v spojení s článkami 93 až 95 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu Všeobecný súd môže vypočuť svedkov pod prísahou. Napokon článok 32 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, ktorý sa uplatní na Všeobecný súd podľa článku 53 tohto štatútu, dovoľuje, aby Všeobecný súd v priebehu pojednávania vypočúval účastníkov konania a svedkov.

80 Hoci je pravda, že Všeobecnému súdu prináleží rozhodnúť o potrebe uplatnenia týchto právomocí (pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. januára 2016, Heli-Flight/AESA, C-61/15 P, EU:C:2016:59, bod 94 a citovanú judikatúru), faktom zostáva, že Všeobecný súd musí vykonávať tieto právomoci v úplnom súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z článku 47 Charty. Preto vo výnimočných prípadoch, keď uplatnenie pravidiel týkajúcich sa dôkazného bremena a vykonávania dôkazov neumožňuje zaručiť účinnú súdnu ochranu žalobcu, Všeobecný súd musí na zabezpečenie tejto ochrany, ktorá má zásadný význam v Únii ako únii založenej na zásade právneho štátu, využiť tieto právomoci na doplnenie informácií, ktoré má k dispozícii vo veci, ktorú prejednáva.

81 Všeobecný súd teda nemôže jednoducho zamietnuť tvrdenia žalobcov pre nedostatok dôkazov, keď práve tento súd má právomoc najmä tým, že vyhovie návrhu týchto žalobcov na vykonanie dôkazných prostriedkov, ako je predloženie dokumentov, odstrániť prípadnú neistotu o správnosti týchto tvrdení alebo vysvetliť dôvody, pre ktoré takýto dokument v nijakom prípade a bez ohľadu na jeho obsah nemôže byť relevantný pre rozhodnutie sporu (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. marca 1999, Ufex a i./Komisia, C-119/97 P, EU:C:1999:116, body 110 a 111, ako aj uznesenie zo 4. októbra 2007, Olsen/Komisia, C-320/05 P, EU:C:2007:573, bod 64).

82 V tom istom zmysle z ustálenej judikatúry Všeobecného súdu vyplýva, že tento súd sa zapojí do získavania dôkazov v prospech žalobcu prostredníctvom opatrení na zabezpečenie priebehu konania vo výnimočných prípadoch, keď žalobca skutočne potrebuje dôkazy na podporu svojich tvrdení a čelí ťažkostiam alebo odmietnutiu prístupu k nim (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 25. septembra 2002, Ajour a i./Komisia, T-201/00 a T-384/00, EU:T:2002:224, bod 75; rozsudky Všeobecného súdu zo 16. októbra 2013, TF1/Komisia, T-275/11, EU:T:2013:535, bod 116, a z 11. decembra 2014, van der Aat a i./Komisia, T-304/13 P, EU:T:2014:1055, bod 61, ako aj uznesenie Súdu prvého stupňa zo 4. februára 2005, Aguar Fernandez a i./Komisia, T-20/04, EU:T:2005:35, bod 36).

83 Na to, aby dosiahol, že Všeobecný súd sa zapojí do získavania dôkazov, však účastník konania, ktorý to navrhuje, musí predložiť aspoň minimum dôkazov potvrdzujúcich užitočnosť tohto zapojenia sa na účely konania (pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. júla 2011, Diputación Foral de Vizcaya a i./Komisia, C-474/09 P až C-476/09 P, EU:C:2011:522, bod 92, ako aj citovanú judikatúru).

84 Súdnemu dvoru prináleží v konaní o odvolaní, ktorým sa spochybňuje uplatnenie pravidiel týkajúcich sa dôkazného bremena a vykonávania dôkazov Všeobecným súdom, overiť, či si Všeobecný súd splnil povinnosti uvedené v bodoch 78 a 80 tohto rozsudku v úplnom súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z článku 47 Charty.

85 Vzhľadom na tieto úvodné úvahy je potrebné preskúmať, či si Všeobecný súd v prejednávanej veci nesplnil svoju povinnosť upraviť pravidlá týkajúce sa dôkazného bremena a vykonávania dôkazov na účely zabezpečenia účinnej súdnej ochrany.

– O potrebe upraviť dôkazné bremeno

86 V bode 39 napadnutého uznesenia Všeobecný súd konštatoval, že dôkazy predložené odvolateľom sú zjavne nedostatočné na to, aby sa presvedčivo preukázalo, že odvolateľ bol prítomný pri údajnom incidente z 28. a 29. apríla 2020 a zúčastnil sa na ňom.

87 Aby sa určilo, či je toto konštatovanie, ako tvrdí odvolateľ, poznačené nesprávnym právnym posúdením z dôvodu, že Všeobecný súd nezohľadnil potrebu upraviť dôkazné bremeno vzhľadom na konkrétne okolnosti jeho žaloby o určenie mimozmluvnej zodpovednosti Únie za škodu, ktorá mu údajne vznikla z dôvodu údajných porušení článku 46 ods. 4 a 5 nariadenia 2019/1896 a jeho základných práv vyplývajúcich z článkov 1 až 4, 6, 18, 19 a 21 Charty agentúrou Frontex počas tohto údajného incidentu, je potrebné poznamenať, že táto žaloba má nasledujúce špecifické znaky.

88 Po prvé tento údajný incident spočíval v operácii vrátenia osôb, ktoré rovnako ako odvolateľ utiekli zo svojej krajiny pôvodu, z územia Únie po mori do tretej krajiny bez toho, aby mali možnosť podať na tomto území žiadosť o medzinárodnú ochranu. Taká operácia okamžitého núteného návratu sa pritom vyznačuje značnou zraniteľnosťou osôb, voči ktorým sa vykonáva, a absenciou identifikácie a individualizovaného zaobchádzania s týmito osobami zo strany orgánov. Okrem toho sa tieto osoby v čase skutkových okolností nachádzajú v situácii, ktorá im veľmi sťažuje získanie dôkazov na účely preukázania takýchto skutočností, či dokonca vylučuje akúkoľvek možnosť získať ich, najmä ak im vnútroštátne orgány zhabali telefóny.

89 Po druhé, ako vyplýva z bodu 10 napadnutého uznesenia, v čase údajného incidentu z 28. a 29. apríla 2020 prebiehali v geografickej zóne, kde k tomuto údajnému incidentu došlo, dve operačné činnosti agentúry Frontex, a to rýchly pohraničný zásah v Egejskom mori a spoločná operácia „Poseidon“.

90 Ako pritom vyplýva z článkov 1 a 4 nariadenia 2019/1896, Frontex je agentúrou Únie, ktorá tvorí spolu s vnútroštátnymi orgánmi uvedenými v tomto článku 4 európsku pohraničnú a pobrežnú stráž, ktorej úlohou je zabezpečiť európske integrované riadenie hraníc na vonkajších hraniciach s cieľom účinne riadiť tieto hranice pri plnom rešpektovaní základných práv a zvýšiť účinnosť politiky Únie v oblasti návratu.

91 Najmä z odôvodnenia 3 nariadenia 2019/1896 vyplýva, že agentúre Frontex boli na tento účel zverené rozšírené úlohy a právomoci v oblasti kontroly na vonkajších hraniciach Únie, ktoré sú – ako sa uvádza v odôvodnení 24 tohto nariadenia – vyvážené posilnenými zárukami dodržiavania základných práv, ako aj vyššou zodpovednosťou a vyšším podielom záväzkov tejto agentúry.

92 Konkrétne podľa článku 5 ods. 3 nariadenia 2019/1896 Frontex uľahčuje a zabezpečuje účinnejšie uplatňovanie opatrení Únie, ktoré sa týkajú riadenia vonkajších hraníc a návratu. Článok 7 ods. 4 tohto nariadenia v tejto súvislosti spresňuje, že Frontex podporuje uplatňovanie týchto opatrení tým, že posilňuje, posudzuje a koordinuje činnosti členských štátov a poskytuje technickú a operačnú pomoc pri vykonávaní týchto opatrení. Okrem toho článok 10 ods. 1 písm. a), b) a g) uvedeného nariadenia stanovuje, že Frontex v rámci svojich úloh najmä monitoruje migračné toky a vykonáva analýzu rizík, pokiaľ ide o všetky aspekty integrovaného riadenia hraníc, monitoruje operačné potreby členských štátov súvisiace s vykonávaním návratu vrátane zberu operačných údajov, ako aj pomáha členským štátom v situáciách, ktoré si vyžadujú zvýšenú technickú a operačnú pomoc na vonkajších hraniciach, koordináciou a organizovaním spoločných operácií, zohľadňujúc, že v niektorých situáciách môže dôjsť k humanitárnym núdzovým situáciám a záchrane na mori v súlade s právom Únie a s medzinárodným právom.

93 Ako sa uvádza v odôvodnení 103 nariadenia 2019/1896, v tomto nariadení sa zároveň rešpektujú základné práva a dodržiavajú zásady uznané v článkoch 2 a 6 ZEÚ a v Charte. Článok 5 ods. 4 uvedeného nariadenia konkrétne stanovuje, že Frontex prispieva k uplatňovaniu *acquis* Únie v oblasti základných práv, najmä Charty, na vonkajších hraniciach a článok 10 ods. 1 písm. e) toho istého nariadenia priznáva agentúre Frontex úlohu monitorovať dodržiavanie základných práv pri všetkých jej činnostiach na vonkajších hraniciach a v rámci návratových operácií.

94 Článok 80 ods. 1 a 2 nariadenia 2019/1896 v tejto súvislosti spresňuje, že európska pohraničná a pobrežná stráž zabezpečuje ochranu základných práv pri plnení svojich úloh podľa toho istého nariadenia v súlade s príslušnými právnymi predpismi Únie, najmä s Chartou, a platným medzinárodným právom vrátane Dohovoru o právnom postavení utečencov, podpísaného v Ženeve 28. júla 1951 [*Zbierka zmlúv Spojených národov*, zv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)], jeho protokolu týkajúceho sa právneho postavenia utečencov, uzavretého v New Yorku 31. januára 1967, Dohovoru o právach dieťaťa, prijatého Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 20. novembra 1989 [*Zbierka zmlúv Spojených národov*, zv. 1577, s. 3, č. 27531 (1990)], a povinností súvisiacich s prístupom k medzinárodnej ochrane, najmä zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia. Konkrétnejšie zabezpečuje, aby pri plnení jej úloh nikto nebol v rozpore so zásadou zákazu vyhostenia alebo vrátenia v žiadnej krajine nútený k vylodeniu, nútený k vstupu do krajiny alebo dopravený do krajiny alebo inak odovzdaný či vrátený orgánom danej krajiny.

95 Okrem toho, pokiaľ ide o technickú a operačnú pomoc v oblasti návratu, článok 48 ods. 1 písm. a) a i) nariadenia 2019/1896 v spojení s odôvodnením 81 tohto nariadenia spresňuje, že táto pomoc sa musí poskytovať pri plnom rešpektovaní základných práv a zahŕňa identifikáciu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí podliehajú konaniu o návrate a iným činnostiam členských štátov vykonávaných pred návratom.

96 Vzhľadom na svoje úlohy monitorovania, zhromažďovania operačných údajov a pomoci orgánom členských štátov a svoju povinnosť prispievať k uplatňovaniu *acquis* Únie v oblasti základných práv na vonkajších hraniciach Únie Frontex v zásade môže mať informácie, ktoré sú relevantné na účely preukázania existencie okamžitého núteného návratu.

97 Táto agentúra tým skôr môže mať takéto informácie, pokiaľ ide o geografické zóny, v ktorých sa zúčastňuje na konkrétnych operačných činnostiach, akými sú v prejednávanom prípade rýchly pohraničný zásah v Egejskom mori a spoločná operácia „Poseidon“, uvedené v bode 89 tohto rozsudku, ktoré prebiehali v tom istom čase a v tej istej geografickej zóne ako údajný incident z 28. a 29. apríla 2020.

98 Ako totiž vyplýva z článku 36 ods. 2 písm. a), b) a e), článku 37 ods. 1 až 3, článku 38 ods. 2 a článku 39 ods. 5 a 8 nariadenia 2019/1896, je úlohou výkonného riaditeľa agentúry Frontex vyhodnotiť, schváliť a koordinovať takéto operačné činnosti a vypracovať spolu s hostiteľským členským štátom a po porade so zúčastnenými členskými štátmi operačný plán pre tieto činnosti.

99 Podľa článku 38 ods. 3 písm. d), i) a l) tohto nariadenia je pritom operačný plán záväzný tak pre agentúru Frontex, ako aj pre tieto členské štáty, najmä pokiaľ ide o opis úloh, systém predkladania správ a hodnotení a všeobecné pokyny na zabezpečenie dodržiavania základných práv počas takých operačných činností.

100 Frontex je najmä povinná zabezpečiť dodržiavanie základných práv pri operatívnom vykonávaní koordinačnými úradníkmi, ktorých úlohou je podľa článku 44 ods. 1 a článku 44 ods. 3 písm. b) a d) uvedeného nariadenia monitorovať správne vykonávanie operačného plánu a podávať správu tomuto výkonnému riaditeľovi, ak pokyny členských štátov vydané pre tímy nie sú v súlade s operačným plánom, najmä pokiaľ ide o ochranu základných práv.

101 Okrem toho podľa článku 46 ods. 4 toho istého nariadenia výkonný riaditeľ agentúry Frontex pozastaví alebo ukončí činnosti tejto agentúry, ak sa domnieva, že v súvislosti s nimi došlo k porušeniu základných práv alebo záväzkov medzinárodnej ochrany, ktoré je vážnej povahy alebo bude pravdepodobne naďalej pretrvávať.

102 Povinnosť prispievať k uplatňovaniu *acquis* Únie v oblasti základných práv na vonkajších hraniciach Únie, ktorá vyplýva z ustanovení uvedených v tak predchádzajúcom bode, ako aj v bodoch 93 až 95 tohto rozsudku, navyše vyžaduje, aby Frontex dôsledne spolupracovala pri akomkoľvek administratívnom vyšetrovaní alebo súdnom konaní týkajúcom sa údajných porušení týchto základných práv na vonkajších hraniciach Únie.

103 Po tretie treba poznamenať, že žaloba o určenie mimozmluvnej zodpovednosti podľa článku 268 ZFEÚ môže byť jediným prostriedkom nápravy spôsobilým v dostatočnej miere zabezpečiť súdnu ochranu na súde Únie proti agentúre Frontex.

104 Vzhľadom na tieto osobitosti žaloby o určenie mimozmluvnej zodpovednosti podanej proti Únii na základe údajného protiprávneho konania, ktorého sa dopustila Frontex, týkajúceho sa operácie okamžitého núteného návratu do tretej krajiny, ktorej obeťami sa údajne stali osoby, ako je odvolateľ, nemožno od týchto osôb požadovať, aby predložili presvedčivé dôkazy o tom, že k tejto operácii došlo a že boli počas nej prítomné.

105 Ako totiž generálny advokát v podstate tiež zdôraznil v bode 52 svojich návrhov, neexistencia úpravy dôkazného bremena, ktoré nesú uvedené osoby, by mohla brániť všetkým súdnym konaniam začatým obeťami operácie okamžitého núteného návratu proti agentúre Frontex z dôvodu údajne protiprávnych konaní, ktorých sa dopustila táto agentúra, v dôsledku čoho by Frontex získala faktickú imunitu, a tak by bola ohrozená účinná ochrana základných práv týchto obetí, ktoré sú zakotvené najmä v článkoch 18, 19 a 47 Charty.

106 Ak teda osoby tvrdia, že sa stali obeťami operácie okamžitého núteného návratu, plné rešpektovanie práva na účinný prostriedok nápravy, ktoré je zaručené článkom 47 Charty, vyžaduje, aby postačovalo, ak tieto osoby predložia dôkaz *prima facie* o tom, že táto operácia, na ktorej sa agentúra Frontex zúčastnila, sa uskutočnila a že boli počas nej prítomné.

107 Tento záver je v súlade s judikatúrou ESĽP.

108 Na základe článku 52 ods. 3 Charty totiž Súdny dvor musí zohľadniť ako minimálnu úroveň ochrany práva zaručené v EDĽP, ktoré zodpovedajú právam stanoveným v Charte (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. apríla 2025, Alchaster II, C-743/24, EU:C:2025:230, bod 24). Súdny dvor teda musí dbať na to, aby výklad, ktorý poskytuje článku 47 Charty, ktorého prvý a druhý odsek zodpovedajú článku 6 ods. 1 a článku 13 EDĽP, zabezpečil takú úroveň ochrany, ktorá nenarušuje úroveň zaručenú v týchto ustanoveniach EDĽP, tak ako ich vykladá ESĽP (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. septembra 2024, KS a i./Rada a i., C-29/22 P a C-44/22 P, EU:C:2024:725, bod 77, ako aj citovanú judikatúru).

109 ESĽP pritom v súvislosti s hromadným vyhosťovaním migrantov opakovane rozhodol, že ak absencia identifikácie a individualizovaného zaobchádzania zo strany štátnych orgánov tvorí podstatu sťažnosti sťažovateľa, stačí, aby sťažovateľ poskytol dôkaz *prima facie* na podporu svojho opisu skutkového stavu. Na tento účel postačuje, aby sťažovateľ poskytol podrobný, konkrétny a konzistentný opis predmetných udalostí (pozri najmä ESĽP, 13. februára 2020, N. D. a N. T. v. Španielsko, CE:ECHR:2020:0213JUD000867515, bod 85; ESĽP, 18. novembra 2021, M. H a i. v. Chorvátsko, CE:ECHR:2021:1118JUD001567018, bod 268, ako aj ESĽP, 7. januára 2025, A. R. E. v. Grécko, CE:ECHR:2025:0107JUD001578321, bod 214).

110 Z toho vyplýva, že Všeobecný súd sa v bode 39 napadnutého uznesenia dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že konštatoval, že je potrebné posúdiť, či odvolateľ predložil presvedčivé dôkazy o svojej prítomnosti pri údajnom incidente z 28. a 29. apríla 2020 a svojej účasti na ňom, namiesto toho, aby preskúmal, či odvolateľ predložil dôkaz *prima facie* o svojej prítomnosti na tomto incidente a svojej účasti na ňom.

111 Toto nesprávne právne posúdenie nevyhnutne ovplyvnilo konštatovania Všeobecného súdu uvedené v bodoch 40 až 57 napadnutého uznesenia týkajúce sa dôkazov predložených odvolateľom, keďže toto posúdenie bolo vykonané s ohľadom na príliš vysoký dôkazný štandard.

112 Hoci toto nesprávne právne posúdenie postačuje na zrušenie napadnutého uznesenia, Súdny dvor musí napriek tomu, aby zabezpečil úplné dodržanie požiadaviek vyplývajúcich z článku 47 Charty, na základe konštatovaní Všeobecného súdu posúdiť, či odvolateľ predložil dôkaz *prima facie* o svojej prítomnosti pri údajnom incidente z 28. a 29. apríla 2020 a svojej účasti na ňom.

– *O existencii dôkazu* prima facie

113 V bode 37 napadnutého uznesenia Všeobecný súd poznamenal, že na účely preukázania svojej prítomnosti pri údajnom incidente z 28. a 29. apríla 2020 a svojej účasti na ňom sa odvolateľ odvoláva v prvom rade na svoju vlastnú svedeckú výpoveď, v druhom rade na článok na portáli Bellingcat a v treťom rade na štyri fotografie, ktoré sú farebnými snímkami obrazovky z videí uvedených v tomto článku.

114 Na účely určenia, či tieto dôkazy, na ktoré sa odvolateľ odvoláva a ktoré predložil, možno považovať za dostatočné na poskytnutie dôkazu *prima facie* o jeho prítomnosti pri údajnom incidente z 28. a 29. apríla 2020 a jeho účasti na ňom, je potrebné predovšetkým poznamenať, ako Všeobecný súd správne pripomenul v bodoch 31 a 32 napadnutého uznesenia, že dôsledkom zásady slobodného predkladania dôkazov je zásada voľného hodnotenia dôkazov. Podľa tejto poslednej uvedenej zásady je jediným relevantným kritériom pre posúdenie dôkaznej hodnoty riadne predložených dôkazov ich dôveryhodnosť (rozsudok z 26. septembra 2018, Infineon Technologies/Komisia, C-99/17 P, EU:C:2018:773, bod 65 a citovaná judikatúra).

115 Pokiaľ ide v prvom rade o písomnú svedeckú výpoveď odvolateľa, treba pripomenúť, že posúdenie jej dôkaznej hodnoty vyžaduje, aby sa dôveryhodnosť tejto svedeckej výpovede a vierohodnosť informácií, ktoré sú v nej uvedené, overili okrem iného s prihliadnutím na okolnosti, za ktorých bola táto svedecká výpoveď vyhotovená, a na osobu, ktorej je určená, a aby sa určilo, či sa tento dokument na prvý pohľad javí ako hodnoverný a spoľahlivý [pozri analogicky uznesenie z 12. júna 2019, OY/Komisia, C-816/18 P, EU:C:2019:486, bod 4 (bod 6 stanoviska, ktoré predniesol generálny advokát Pikamäe)].

116 Svedeckú výpoveď žalobcu najmä nemožno odmietnuť z dôvodu, že má malú dôkaznú hodnotu, bez zohľadnenia všetkých dôkazov predložených v konkrétnom prípade.

117 Z toho vyplýva, že Všeobecný súd sa v bodoch 33 a 40 napadnutého uznesenia dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že konštatoval, že svedecká výpoveď samotného žalobcu má vo všeobecnosti malú dôkaznú hodnotu.

118 Ako vyplýva z konštatovaní v bodoch 36 a 37 tohto uznesenia, odvolateľ vo svojej písomnej svedeckej výpovedi pripojenej k návrhu na začatie konania na Všeobecnom súde podrobne a ucelene opísal svoj prechod na ostrov Samos, pričom tiež potvrdil, že k uvedenému prechodu došlo v apríli 2020, a operáciu okamžitého núteného návratu, ktorej obeťou sa údajne stal po tom, ako sa dostal na tento ostrov.

119 Na základe týchto konštatovaní mal pritom Všeobecný súd dospieť k záveru, že písomná svedecká výpoveď odvolateľa je dostatočne podrobná, konkrétna a konzistentná na to, aby predstavovala dôkaz *prima facie* o tom, že odvolateľ bol v apríli 2020 skutočne obeťou operácie okamžitého núteného návratu z ostrova Samos.

120 Posúdenie Všeobecného súdu uvedené v bode 41 napadnutého uznesenia, podľa ktorého táto svedecká výpoveď obsahuje viacero tvrdení, ktoré nie sú dostatočne konkrétne, pokiaľ ide o podstatné skutkové okolnosti, neumožňuje dospieť k záveru, že táto svedecká výpoveď nepredstavuje takýto dôkaz *prima facie*.

121 V tejto súvislosti z bodu 41 napadnutého uznesenia vyplýva, že Všeobecný súd na odôvodnenie tohto posúdenia uviedol, že po prvé odvolateľ v odpovedi na otázku, či si pamätá dátum, kedy podnikol cestu do Európy, vyhlásil že si tento dátum v skutočnosti nepamätá, ale myslí si, že to bolo v apríli, a po druhé odvolateľ vyhlásil, že počas údajného incidentu z 28. a 29. apríla 2020 bol súčasťou skupiny 22 osôb, ale vo svojej svedeckej výpovedi neidentifikoval žiadnu z ďalších osôb a ani neposkytol žiadnu svedeckú výpoveď týchto osôb.

122 Samotná skutočnosť, že osoba, ktorá tvrdí, že sa stala obeťou operácie okamžitého núteného návratu, si nemusí pamätať presný dátum, kedy podnikla cestu do Európy, a nemusí byť schopná presne identifikovať ostatné obete tejto operácie či dokonca poskytnúť ich svedeckú výpoveď, však zjavne nie je dostatočným dôvodom na zamietnutie dôkaznej hodnoty svedeckej výpovede tejto osoby na účely určenia, či táto svedecká výpoveď predstavuje dôkaz *prima facie*.

123 Ako totiž vyplýva z bodov 109 a 115 tohto rozsudku, táto dôkazná hodnota závisí výlučne od toho, či je opis uvedený v tejto svedeckej výpovedi podrobný, konkrétny a konzistentný a či sú informácie, ktoré sú v nej obsiahnuté, hodnoverné.

124 Pokiaľ ide v druhom rade o článok na portáli Bellingcat, treba poznamenať, že tento článok, ako vyplýva z konštatovaní uvedených v bodoch 50 a 53 až 55 napadnutého uznesenia, opisuje príchod skupiny osôb na ostrov Samos po mori 28. apríla 2020, okamžitý nútený návrat týchto osôb, ktoré sa nachádzali na palube provizórneho plavidla bez motora, gréckymi orgánmi a prevzatie týchto osôb tureckou pobrežnou strážou na mori v nasledujúci deň. Obsah tohto článku je teda v súlade so svedeckou výpoveďou odvolateľa.

125 Toto konštatovanie nespochybňujú posúdenia Všeobecného súdu uvedené v bode 55 napadnutého uznesenia, podľa ktorých v podstate po prvé informácie uvedené v tomto článku, pokiaľ ide o dátum a miesto udalostí, ktoré sú v ňom opísané, nie sú dostatočne presné, a po druhé zdroje, na ktorých boli založené tvrdenia autorov tohto článku, nebolo možné overiť. Hoci totiž tieto posúdenia môžu preukázať, že článok na portáli Bellingcat nemožno považovať za presvedčivý dôkaz o údajnom incidente z 28. a 29. apríla 2020, nemôžu zbaviť tento článok všetkej dôkaznej hodnoty, a teda zabrániť tomu, aby sa konštatovalo, že tento článok podporuje dôkaz *prima facie*, ktorý predstavuje písomná svedecká výpoveď odvolateľa.

126 Čo sa týka v treťom rade štyroch fotografií uvedených v článku na portáli Bellingcat, Všeobecný súd v bode 48 napadnutého uznesenia konštatoval, že odvolateľ nie je na nich ľahko identifikovateľný ani jasne rozpoznateľný a že tieto fotografie preto nepreukazujú, že osoba, ktorá je na nich uvedená, je tá istá osoba, ktorá je vyobrazená v pase odvolateľa. Aj keby to bolo tak, treba pritom konštatovať, že tieto posúdenia Všeobecného súdu nemajú vplyv na skutočnosť, že písomná svedecká výpoveď odvolateľa, v ktorej sa podrobne, konkrétne a konzistentne opisuje operácia okamžitého núteného návratu, ktorej obeťou sa odvolateľ údajne stal v apríli 2020, keď prišiel na ostrov Samos, a ktorú potvrdzuje článok na portáli Bellingcat, predstavuje dôkaz *prima facie* v zmysle bodu 106 tohto rozsudku.

127 Okrem toho dôkaz *prima facie*, ktorý poskytol odvolateľ, pokiaľ ide o jeho prítomnosť pri údajnom incidente z 28. a 29. apríla 2020 a jeho účasť na ňom, nie je spochybnený argumentáciou agentúry Frontex, ktorá je uvedená v bode 38 napadnutého uznesenia, podľa ktorej jej nebol oznámený nijaký incident ani nedostala nijaké informácie súvisiace s týmto údajným incidentom. Vzhľadom na svoju povinnosť zabezpečiť dodržiavanie základných práv a informácie o tejto téme, ktoré musela mať k dispozícii, najmä v kontexte rýchleho pohraničného zásahu v Egejskom mori a spoločnej operácie „Poseidon“, sa táto agentúra totiž nemôže bez ďalšieho objasnenia odvolávať na to, že nevedela o tomto údajnom incidente.

128 Vzhľadom na to, že odvolateľ nie je povinný predložiť presvedčivý dôkaz, ale dôkaz *prima facie* o svojej prítomnosti pri údajnom incidente z 28. a 29. apríla 2020 a svojej účasti na ňom, teda treba konštatovať, že dôkazy, na ktoré sa odvolateľ odvolával a ktoré predložil, ktoré tvoria súbor zhodujúcich sa dôkazov, boli postačujúce na poskytnutie takého dôkazu *prima facie*.

– O povinnosti Všeobecného súdu pokračovať v konaní a prešetriť vec

129 Z konštatovaní uvedených v bodoch 110 a 128 tohto rozsudku vyplýva, že Všeobecný súd sa v bodoch 13, 14, 61 a 62 napadnutého uznesenia dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že rozhodol, že vzhľadom na to, že odvolateľ nepreukázal existenciu škody, ktorá mu vznikla, jeho žalobu treba v súlade s článkom 126 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu zamietnuť z dôvodu, že je zjavne bez právneho základu, bez toho, aby bolo potrebné pokračovať v konaní.

130 Po prvé bez ohľadu na dôkaznú hodnotu dôkazov predložených odvolateľom sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že rozhodol, že nepreukázanie existencie škody odvolateľom odôvodňuje zamietnutie jeho žaloby o určenie mimozmluvnej zodpovednosti z dôvodu, že je zjavne bez právneho základu, podľa článku 126 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu.

131 Po druhé vzhľadom jednak na osobitosti sporu uvedené v bodoch 88 až 103 tohto rozsudku a jednak na skutočnosť, že odvolateľ predložil dôkaz *prima facie* o okamžitom nútenom návrate, ktorého obeťou sa údajne stal, tým, že predložil písomnú svedeckú výpoveď a článok na portáli Bellingcat, sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keďže nepokračoval v konaní s cieľom prešetriť vec, ktorá mu bola predložená, pred rozhodnutím o nej.

132 Ak odvolateľ predloží dôkaz *prima facie* o tom, že sa stal obeťou okamžitého núteného návratu, a vytýka agentúre Frontex, že sa podieľala na tomto okamžitom nútenom návrate, Všeobecný súd je povinný pokračovať v konaní a prešetriť vec, ktorá mu bola predložená, s cieľom posúdiť na základe všetkých informácií, ktoré má k dispozícii, pravdivosť tejto okolnosti. Ak Všeobecný súd dospeje k záveru, že tento dôkaz *prima facie* nebol vyvrátený počas výsluchu odvolateľa ako svedka ani dôkazmi a tvrdeniami, ktoré uviedli ostatní účastníci konania vo svojich podaniach, alebo dokonca inými prípadnými dôkazmi získanými v priebehu prešetrovania veci Všeobecným súdom, táto okolnosť sa musí považovať za preukázanú.

133 Najmä vzhľadom na informácie, ktoré musela mať Frontex k dispozícii na účely plnenia svojich úloh a výkonu svojich právomocí, ako aj vzhľadom na jej povinnosť zabezpečiť dodržiavanie základných práv počas rýchleho pohraničného zásahu v Egejskom mori a spoločnej operácie „Poseidon“ bol Všeobecný súd v prejednávanom prípade povinný prijať opatrenia na zabezpečenie priebehu konania alebo nariadiť dokazovanie s cieľom získať od tejto agentúry všetky relevantné informácie, ktoré mala k dispozícii, aby objasnil skutkové okolnosti údajného incidentu z 28. a 29. apríla 2020. Toto prešetrenie bolo nevyhnutné vzhľadom na úpravu dôkazného bremena, na ktorú má odvolateľ nárok z dôvodov uvedených v bode 106 tohto rozsudku, aby Všeobecný súd skutočne mohol mať dostatok informácií na posúdenie dôvodnosti žaloby odvolateľa a mohol zaručiť účinnú súdnu ochranu práv odvolateľa.

134 V tejto súvislosti treba poznamenať, že odvolateľ počas konania na Všeobecnom súde podal viaceré návrhy na prijatie takých opatrení.

135 Po prvé 10. marca 2022 odvolateľ navrhol, aby Všeobecný súd prostredníctvom opatrení na zabezpečenie priebehu konania alebo dôkazných prostriedkov vyzval agentúru Frontex, aby mu sprístupnila nasledujúce dokumenty.

136 Predovšetkým požiadal o prístup k hlavným častiam operačného plánu, všetkým jeho prílohám, ako aj príručke k operačnému plánu v súvislosti s rýchlym pohraničným zásahom v Egejskom mori v roku 2020.

137 Ďalej požiadal o poskytnutie všetkej korešpondencie vrátane, ale nie výlučne listov, e-mailov a akýchkoľvek príloh, dokumentov vrátane, ale nie výlučne hodnotení, opisov, brífingov, poznámok, správ a analýz, komunikácie medzi odporkyňou v odvolacom konaní a gréckymi orgánmi v rámci prípravy rýchleho pohraničného zásahu v Egejskom mori v roku 2020 vrátane všetkých zaslaných dokumentov obsahujúcich opis situácie a cieľov predmetnej operácie v súlade s článkom 39 nariadenia 2019/1896.

138 Napokon požiadal o predloženie všetkej korešpondencie vrátane, ale nie výlučne e-mailov, správ, poznámok a listov, ako aj všetkých príloh medzi výkonným riaditeľom agentúry Frontex na jednej strane a gréckym ministerstvom pre migráciu a azyl, Úradom pre základné práva agentúry Frontex a akoukoľvek inou osobou na druhej strane, pokiaľ ide o zdokumentované operácie vrátenia osôb, ku ktorým došlo 18. a 19. apríla 2020, teda 10 dní pred údajným incidentom z 28. a 29. apríla 2020.

139 Po druhé vo svojej žiadosti z 10. marca 2022 odvolateľ tiež požiadal Všeobecný o nariadenie pojednávania, aby mohol vypovedať ako svedok o operácii vrátenia osôb v Egejskom mori, ktorej obeťou sa údajne stal, a o nemajetkovej ujme, ktorá mu v tejto súvislosti vznikla.

140 Po tretie odvolateľ 29. apríla 2022 navrhol, aby Všeobecný súd prostredníctvom opatrenia na zabezpečenie priebehu konania požiadal agentúru Frontex o predloženie správy OLAF-u v úplnom znení vrátane jej príloh.

141 Po štvrté odvolateľ 18. mája 2022 navrhol, aby Všeobecný súd prostredníctvom opatrenia na zabezpečenie priebehu konania uložil agentúre Frontex povinnosť predložiť správy JORA týkajúce sa incidentov, ku ktorým došlo 28. a 29. apríla 2020.

142 Okrem toho odvolateľ v súvislosti s každým zo svojich návrhov na nariadenie opatrení na zabezpečenie priebehu konania alebo dokazovania predložil minimum dôkazov potvrdzujúcich užitočnosť týchto opatrení na účely konania v súlade s judikatúrou pripomenutou v bode 83 tohto rozsudku.

143 Pokiaľ totiž ide o žiadosť o predloženie správy OLAF-u v úplnom znení, odvolateľ uviedol, že táto správa, ktorá ešte nebola zverejnená v čase, keď podal žalobu na Všeobecný súd, dokumentuje okrem iného operáciu vrátenia osôb v Egejskom mori, ktorá sa uskutočnila 28. a 29. apríla 2020. Navyše uviedol, že táto správa potvrdzuje jeho tvrdenia uvedené v konaní na Všeobecnom súde, podľa ktorých po prvé riadiaca rada agentúry Frontex bola informovaná o zapojení majetku a zamestnancov tejto agentúry do nezákonných operácií vrátenia osôb a po druhé informácie a dôkazy týkajúce sa týchto konaní a opomenutí boli utajené a skreslené, čo najmä bránilo agentúre Frontex vo výkone jej právomocí v súlade s článkom 46 ods. 4 a 5 nariadenia 2019/1896. Okrem toho by podľa jeho názoru táto správa umožnila preukázať, že neoznámenie operácie vrátenia osôb z 28. a 29. apríla 2020 nebolo spôsobené tým, že monitorovacie lietadlo agentúry Frontex vybavené vyspelými technológiami, ktoré lietalo nad zónou, kde sú trasy na prekročenie mora veľmi krátke, ju neodhalilo, ale bolo spôsobené organizačnou kultúrou v rámci agentúry Frontex, na základe ktorej sa „privierajú oči“ pred porušovaním základných práv migrantov.

144 Na podporu svojho návrhu na predloženie správ JORA odvolateľ tvrdil, že po vyšetrovaní, ktoré uskutočnilo zoskupenie investigatívnych novinárov, zverejnenom 28. apríla 2022 sa mu podarilo získať dôkazy preukazujúce, že 28. a 29. apríla 2020 sa v zóne, v ktorej sa vykonávali operácie agentúry Frontex, uskutočnili tri odlišné operácie a že všetky boli v databáze aplikácie na vykazovanie spoločných operácií (*Joint Operations Reporting Application*), ktorá je umiestnená na serveri agentúry Frontex, klasifikované ako operácie na „zabránenie odchodu“.

145 Pokiaľ ide o návrhy na predloženie dokumentov podané 10. marca 2022, odvolateľ sa v podstate domnieval, že boli potrebné na to, aby Všeobecný súd mohol overiť, či konania a opomenutia vytýkané agentúre Frontex mohli viesť k vzniku jej mimozmluvnej zodpovednosti, ako tvrdil vo svojej žalobe v prvostupňovom konaní.

146 Vzhľadom na návrhy odvolateľa na nariadenie opatrení na zabezpečenie priebehu konania a dokazovania, ako aj na dôkazy, ktoré odvolateľ predložil na preukázanie užitočnosti týchto opatrení, treba pripomenúť, že hoci Všeobecnému súdu s ohľadom na článok 90 ods. 1, článok 92 ods. 1 a článok 106 jeho rokovacieho poriadku prináleží rozhodnúť, či sú takéto opatrenia užitočné pre vyriešenie sporu, ktorý mu bol predložený, Súdny dvor je napriek tomu povinný overiť, či sa Všeobecný súd tým, že tieto návrhy zamietol, dopustil nesprávneho právneho posúdenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. júla 2011, Diputación Foral de Vizcaya a i./Komisia, C-474/09 P až C-476/09 P, EU:C:2011:522, bod 93, ako aj citovanú judikatúru).

147 Konkrétne, ako vyplýva z bodov 80 a 84 tohto rozsudku, Súdnemu dvoru prináleží v konaní o odvolaní, ktorým sa spochybňuje uplatnenie pravidiel týkajúcich sa dôkazného bremena a vykonávania dôkazov Všeobecným súdom, overiť, či Všeobecný súd vykonal túto právomoc v úplnom súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z článku 47 Charty.

148 Treba pritom konštatovať, že vzhľadom na to, že odvolateľ predložil dôkaz *prima facie* o tom, že sa ho týkala operácia okamžitého núteného návratu, a vzhľadom na to, že Frontex dobrovoľne nespolupracovala, odvolateľ sa nachádza v jednej z výnimočných situácií uvedených v judikatúre pripomenutej v bodoch 81 a 82 tohto rozsudku, ktorá odôvodňuje, aby sa Všeobecný súd prostredníctvom prijatia opatrení na zabezpečenie priebehu konania a dokazovania, ktoré navrhol odvolateľ, zapojil do získavania dôkazov týkajúcich sa tohto okamžitého núteného návratu, ktoré môže mať Frontex k dispozícii.

149 V tejto súvislosti je potrebné osobitne zdôrazniť, že správa OLAF-u, ktorú čiastočne zverejnili rôzne médiá a ktorá bola pripojená k odvolaniu odvolateľa, v bode 2.2.1 písm. c) výslovne odkazuje na opatrenia hromadného vyhostenia, ku ktorým došlo 28. a 29. apríla 2020, ktorých obeťou sa údajne stal odvolateľ, a uvádza sa v nej, že dva útvary agentúry Frontex [jednotka pre analýzu rizík (*risk analysis unit* alebo „RAU“) a jednotka pre posudzovanie zraniteľnosti (*vulnerability assessment unit* alebo „VAU“)] potvrdili dôveryhodnosť určitých správ z „otvorených zdrojov“ vrátane článku na portáli Bellingcat, ktoré sa týkajú konkrétne týchto skutočností.

150 Všeobecný súd preto nemohol bez toho, aby sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, zamietnuť návrhy odvolateľa na nariadenie opatrení na zabezpečenie priebehu konania alebo dokazovania z dôvodov uvedených v bode 60 napadnutého uznesenia, teda že Všeobecný súd nie je v nijakom prípade povinný prijať doplňujúce opatrenie na vykonanie dôkazov o sporných skutočnostiach, a to ani v prípade, že na konci svojho posúdenia dospeje k záveru, že žiadny z dôkazov v spise nemá akúkoľvek dôkaznú hodnotu.

151 Okrem toho, pokiaľ ide o žiadosť odvolateľa o nariadenie pojednávania, aby mohol vypovedať v konaní na Všeobecnom súde, Všeobecný súd sa v bode 58 napadnutého uznesenia dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že túto žiadosť zamietol z dôvodu, že vzhľadom na záver, že dôkazy predložené odvolateľom zjavne neboli spôsobilé preukázať skutkové okolnosti týkajúce sa vzniku uvádzanej škody, a vzhľadom na skutočnosť, že svedecká výpoveď žalobcu má vo

všeobecnosti malú dôkaznú hodnotu, vypočutie odvolateľa ako svedka by mu neumožnilo uniesť dôkazné bremeno, ktoré znáša, pokiaľ ide o skutkové okolnosti týkajúce sa vzniku uvádzanej škody, a to najmä preto, lebo už predložil svoju písomnú svedeckú výpoveď.

152 Ako totiž bolo uvedené v bodoch 116 a 117 tohto rozsudku, Všeobecný súd nemôže *a priori* konštatovať, že vlastná svedecká výpoveď žalobcu má vo všeobecnosti malú dôkaznú hodnotu. Okrem toho z dôvodov uvedených v bodoch 113 až 128 tohto rozsudku písomná svedecká výpoveď odvolateľa, ktorú podporuje článok na portáli Bellingcat a ktorá tak tvorí súbor zhodujúcich sa dôkazov, predstavuje dôkaz *prima facie o* tom, že odvolateľa sa týkal údajný incident z 28. a 29. apríla 2020, takže jeho vypočutie mohlo umožniť, aby Všeobecný súd získal vysvetlenia týkajúce sa skutkových okolností uvedených v písomnej svedeckej výpovedi odvolateľa a úplne posúdil dôveryhodnosť tejto svedeckej výpovede.

153 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy je potrebné vyhovieť jedinému odvolaciemu dôvodu, a teda zrušiť napadnuté uznesenie.

O vrátení veci Všeobecnému súdu

154 Podľa článku 61 prvého odseku Štatútu Súdneho dvora Európskej Únie môže Súdny dvor v prípade zrušenia rozhodnutia Všeobecného súdu sám vydať konečný rozsudok, ak to stav konania dovoľuje.

155 V prejednávanej veci nejde o taký prípad. Keďže totiž Všeobecný súd riadne neprešetril spor s cieľom určiť, či sú splnené podmienky mimozmluvnej zodpovednosti agentúry Frontex, stav konania nedovoľuje vydať konečný rozsudok. Vec sa preto musí vrátiť Všeobecnému súdu, aby rozhodol o žalobe odvolateľa.

O trovách

156 Keďže sa vec vracia Všeobecnému súdu, o trovách konania sa rozhodne neskôr.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. **Uznesenie Všeobecného súdu Európskej únie z 13. decembra 2023, Hamoudi/Frontex (T-136/22, EU:T:2023:821), sa zrušuje.**

2. **Vec sa vracia Všeobecnému súdu Európskej únie.**

3. **O trovách konania sa rozhodne neskôr.**

Podpisy